

รายงานผลการศึกษา

ร้อยละของมูลค่าที่อยู่อาศัยที่เพิ่มขึ้น
จากการดำเนินงานพัฒนาที่อยู่อาศัยในชุมชนที่สร้างบ้านแล้วเสร็จ
โครงการบ้านมั่นคง - พอช. ประจำปี 2564

สำนักบ้านมั่นคงและที่ดิน

สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน)
กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

คณะที่ปรึกษา คณะทำงาน และผู้ร่วมดำเนินการศึกษา
รายชื่อคณะที่ปรึกษา คณะผู้ศึกษา และผู้ร่วมดำเนินการศึกษา

คณะที่ปรึกษา

1. นางวรรณดา	สีหาทัพ	หัวหน้าสำนักบ้านมั่นคงและที่ดิน
2. นางสาวศิริมา	ซ้อหา	หัวหน้างานปฏิบัติการชุมชน สำนักบ้านมั่นคงและที่ดิน
3. นางภารณ์	สวัสดิรักษ์	นักวิชาการอิสระด้านผังเมือง
4. นางสาวสิริกรณ	บุญสังข์	ประธานสาขาวิชาการพัฒนาสังคม คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

คณะผู้ศึกษา

1. นางสาวกรรณิการ์	เมืองแก้ว	เจ้าหน้าที่บริหารงานข้อมูลอาวุโส สำนักบ้านมั่นคงและที่ดิน
2. นางสาวกฤตติ	สว่างวงศ์ธรรม	เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผนอาวุโส สำนักบ้านมั่นคงและที่ดิน
3. นางสาวพิมพ์พลอย	ขจรเดชไพบูลย์	เจ้าหน้าที่บริหารงานข้อมูล สำนักบ้านมั่นคงและที่ดิน
4. นางสาววารุณี	สิงเดช	บริหารงานข้อมูล สำนักบ้านมั่นคงและที่ดิน
5. นายอนิวัฒน์	สุวรรณ	เจ้าหน้าที่ปฏิบัติการชุมชน สำนักบ้านมั่นคงและที่ดิน
6. นางกรมย์	ปัญญา	ขบวนองค์กรชุมชนภาคกรุงเทพฯ ปริมาณพลและตะวันออก
7. นางมาลา	อนุสรณ์	ขบวนองค์กรชุมชนภาคกรุงเทพฯ ปริมาณพลและตะวันออก
8. นางลัดดาวรรณ	พุทธาอุด	ขบวนองค์กรชุมชนภาคกรุงเทพฯ ปริมาณพลและตะวันออก
9. นางสุชาดา	ธงชัย	ขบวนองค์กรชุมชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
10. นางสาวณัฐกัญญ์	จันทร์บริบูรณ์	ขบวนองค์กรชุมชนภาคกรุงเทพฯ ปริมาณพลและตะวันออก
11. นางศุภิสรา	ทองศรีเมือง	ขบวนองค์กรชุมชนภาคกรุงเทพฯ ปริมาณพลและตะวันออก
12. นางวาสนา	เอี่ยมบุตร	ขบวนองค์กรชุมชนภาคใต้

ตัวแทนผู้เข้าร่วมการศึกษา

1. นางอณัญญา	มิ่งพฤกษ์	ผู้แทนสหกรณ์บริการคัมเกล้าโคราชมั่นคง จำกัด
2. นายสมัย	นาคหมื่นไวย	ผู้แทนสหกรณ์บริการคัมเกล้าโคราชมั่นคง จำกัด
3. นายนิรันดร์	สมพงษ์	ผู้แทนสหกรณ์การเกษตรในเขตปฏิรูปที่ดินปากช่อง จำกัด
4. นางฐิตาศิภา	พหลโสภณพันธุ์	ผู้แทนสหกรณ์การเกษตรในเขตปฏิรูปที่ดินปากช่อง จำกัด
5. นายอริยชัยวิธน์	เนตรนางรอง	ผู้แทนสหกรณ์การเกษตรในเขตปฏิรูปที่ดินปากช่อง จำกัด

6. นางปรียา	ปิตรมย์	ผู้แทนสหกรณ์บริการบ้านมั่นคงเทศบาลตำบลหันคา จำกัด
7. นางนิตยา	เกตุเปลี่ยน	ผู้แทนสหกรณ์บริการบ้านมั่นคงเทศบาลตำบลหันคา จำกัด
8. นางสาวทองดี	แหวนทองคำ	ผู้แทนสหกรณ์บริการบ้านมั่นคงเทศบาลตำบลหันคา จำกัด
9. นางสาวเหนือดินา	นิลดอนอนันต์	ผู้แทนสหกรณ์เคหสถานชุมชนร่วมมิตรพัฒนา จำกัด
10. นางชนิกา	เทียนเงิน	ผู้แทนสหกรณ์เคหสถานชุมชนร่วมมิตรพัฒนา จำกัด
11. นายประไพ	ชาติ	ผู้แทนสหกรณ์เคหสถานอินทร์อุดมพัฒนา จำกัด
12. นางรชนีกร	จันทร์บริบูรณ์	ผู้แทนสหกรณ์เคหสถานชุมชนคลองบางพราน จำกัด
13. นายแสนสุข	ป้องสนาม	ผู้แทนสหกรณ์ปฏิรูปที่ดินระบำ จำกัด
14. นางกมลวรรณ	สุทธิธรรม	ผู้แทนสหกรณ์ปฏิรูปที่ดินระบำ จำกัด
15. นางอภิวลัย	ปานตะละสี	ผู้แทนสหกรณ์ปฏิรูปที่ดินระบำ จำกัด
16. นายรัฐพล	กรธีระธาดา	ผู้แทนกลุ่มออมทรัพย์บ้านมั่นคงชุมชนหน้า ม.มหามงกุฏ
17. นางสาวอนงค์	แซ่ชัยภูมิ	ผู้แทนกลุ่มออมทรัพย์บ้านมั่นคงชุมชนหน้า ม.มหามงกุฏ
18. นายวิเชียร	แสงพลอย	ผู้แทนชุมชนบ้านมั่นคงเจริญชัยนิมิตใหม่
19. นางดวงแข	มีสมพร	ผู้แทนชุมชนบ้านมั่นคงเจริญชัยนิมิตใหม่
20. นางจันทิมา	ลึงประเสริฐ	ขบวนองค์กรชุมชนภาคกรุงเทพฯ ปริมณฑลและตะวันออก

สารบัญ

	หน้า
บทนำ.....	5
1. หลักการและเหตุผล.....	5
2. วัตถุประสงค์.....	6
3. ขอบเขตในการศึกษา.....	7
4. กระบวนการศึกษา.....	8
5. ประเด็นการศึกษา.....	8
6. แผนงานในการศึกษา.....	9
ผลการศึกษาภาพรวม 10 ชุมชน.....	10
ผลการตอบแบบสอบถามเพื่อประเมินร้อยละของมูลค่าที่อยู่อาศัยที่เพิ่มขึ้นจากการดำเนินงานพัฒนาที่อยู่อาศัยในชุมชนที่สร้างบ้านแล้วเสร็จโครงการบ้านมั่นคง พอช. ประจำปี 2564.....	11
ผลการศึกษาร้อยละของมูลค่าที่อยู่อาศัยที่เพิ่มขึ้นจากการดำเนินงานพัฒนาที่อยู่อาศัยในชุมชนที่สร้างบ้านแล้วเสร็จโครงการบ้านมั่นคง พอช. ประจำปี 2564.....	12
1. บริบทพื้นที่ชุมชนเดิม และการก่อเกิดการแก้ไขปัญหาชุมชนเพื่อให้มีความมั่นคงในที่ดินและที่อยู่อาศัยโดยเน้นสิทธิร่วมกันของชุมชน.....	12
2. ชุมชนมีกลุ่มออมทรัพย์/ สหกรณ์/ กองทุนดูแลสมาชิกในชุมชน.....	12
3. ร้อยละของมูลค่าทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นจากการสนับสนุนโครงการบ้านมั่นคง.....	15
4. ร้อยละของคุณค่าทางสังคม.....	29
5. การเชื่อมโยง บูรณาการความร่วมมือในการพัฒนาโครงการบ้านมั่นคง.....	35
6. แผนพัฒนาชุมชนบ้านมั่นคงในอนาคต.....	36
7. การประเมินความพึงพอใจการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่เกิดขึ้นในโครงการบ้านมั่นคงเมื่อเปรียบเทียบกับเมื่อก่อนนี้.....	36
ภาคผนวก.....	38
แบบสอบถามระดับครัวเรือน.....	38

บทนำ

1. หลักการและเหตุผล

สภาพสังคมและเศรษฐกิจในปัจจุบันมีความสลับซับซ้อนมากขึ้น ผสมกับการเคลื่อนไหวของสังคมอย่างเป็นพลวัต ก่อให้เกิดปัญหาทางสังคมที่หลากหลายและบางปัญหาถูกสั่งสมมายาวนาน โดยเฉพาะปัญหาความยากจนและความเหลื่อมล้ำในสังคม ซึ่งนำไปสู่การขาดแคลนโอกาสในการเข้าถึงสวัสดิการทางสังคมต่างๆ อาทิ การเข้าถึงที่ดินเพื่อที่อยู่อาศัยและทำกิน การเข้าถึงการมีที่อยู่อาศัยที่มั่นคง ตลอดจนสิทธิ สถานภาพ และสวัสดิการต่างๆ ที่ควรได้รับจากภาครัฐ จากการศึกษายุทธศาสตร์ที่สำคัญของประเทศไทย การพัฒนาและแก้ไขเรื่องความยากจนและการเพิ่มโอกาสของคนไทยในการพึ่งพาตนเองนั้น เป็นหนึ่งในยุทธศาสตร์การพัฒนาที่พบในทุกแผนการพัฒนาของหน่วยงานในภาครัฐ โดยช่วงปี พ.ศ. 2546 สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) หน่วยงานภายใต้กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ คณะผู้บริหารในช่วงเวลานั้น จึงได้มีแนวคิดในการแก้ไขปัญหาด้านที่อยู่อาศัยด้วย “โครงการบ้านมั่นคง” เพื่อแก้ไขปัญหาที่อยู่อาศัยให้กับกลุ่มผู้มีรายได้น้อย กลุ่มผู้อยู่อาศัยในชุมชนแออัด ชุมชนบุกรุก กลุ่มผู้ด้อยโอกาส ผู้อยู่อาศัยกระจัดกระจายอยู่นอกชุมชน ผู้อยู่อาศัยในบ้านเช่า บ้านพักตามโรงงาน จนถึงกลุ่มคนไร้บ้าน คนเร่ร่อน ที่มีที่อยู่อาศัยต่ำกว่ามาตรฐาน ขาดบริการพื้นฐานด้านสาธารณูปโภคและสาธารณูปการที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต โดยมุ่งเน้นให้ชุมชนเป็นแกนหลักในการร่วมคิด ร่วมทำในการพัฒนา แล้วขยายผลไปสู่กระบวนการแก้ไขปัญหาที่อยู่อาศัยคนจน ชุมชนผู้มีรายได้น้อยในเมืองแต่ละเมืองทั่วประเทศต่อไป

โครงการบ้านมั่นคง จึงเป็นโครงการที่รัฐบาลให้การสนับสนุนงบประมาณ โดยมีเป้าหมายให้สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) โดยสำนักบ้านมั่นคงและที่ดินรับผิดชอบดำเนินงานกำกับ ติดตาม และพัฒนากระบวนการทำงานร่วมกับสำนักงานภาค เครือข่ายบ้านมั่นคง ขบวนการองค์กรชุมชน และผู้เดือดร้อนกลุ่มเป้าหมายที่มีอยู่ทั่วประเทศ เริ่มตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2546 มีเป้าหมายเพื่อแก้ไขปัญหาที่อยู่อาศัยของชุมชนผู้มีรายได้น้อยทั่วประเทศ ด้วยการสร้างความมั่นคงในการครอบครองที่ดิน พัฒนาระบบสาธารณูปโภค สิ่งแวดล้อม พื้นที่ส่วนกลางของชุมชน ให้เหมาะสมกับวิถีชีวิตและความสามารถในการจัดการของชุมชน พร้อมทั้งสร้างการมีส่วนร่วมของผู้อยู่อาศัย ซึ่งตั้งแต่ปี พ.ศ. 2546 จนถึงปี 2564 มีชุมชนที่ได้รับการพัฒนาตามแนวทางโครงการบ้านมั่นคงแล้ว จำนวน 123,873 ครัวเรือน ใน 75 จังหวัด (ผลการอนุมัติโครงการบ้านมั่นคง ณ พฤษภาคม 2564) เกิดการศึกษาเชิงวิชาการโดยสถาบันการศึกษาและภาควิชาการหลายแห่งที่แสดงให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงของโครงการบ้านมั่นคงที่เกิดทั้งมูลค่าทางเศรษฐกิจและคุณค่าทางสังคมสำหรับผู้ที่อยู่อาศัย รวมทั้งมีความเข้มแข็งในการจัดการตนเองและปัญหาในชุมชนร่วมกัน เป็นผลการเปลี่ยนแปลงที่สอดคล้อง

กับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals, SDGs) ของสหประชาชาติ ในระดับสากลที่ได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวาง โดยเฉพาะเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ที่ 11

การศึกษาร้อยละของมูลค่าที่อยู่อาศัยที่เพิ่มขึ้นจากการดำเนินงานพัฒนาที่อยู่อาศัยในชุมชนที่สร้างบ้านแล้วเสร็จจากโครงการบ้านมั่นคง ประจำปี 2564 นี้ ได้ยกรอบทิศทางของนางสาวสมสุข บุญญะบัญชา อดีตผู้อำนวยการสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชนคนแรก และผู้ริเริ่มการทำโครงการบ้านมั่นคง ที่กล่าวครั้งลงพื้นที่ลงพื้นที่จังหวัดกาฬสินธุ์, กรกฎาคม 2562 ไว้ว่า

“โครงการบ้านมั่นคงไม่ใช่การสร้างกระแสมองบ้านเป็นสินค้า หากแต่มองเรื่องของการพัฒนาระบบใหม่ คือ บ้านที่มากกว่าคำว่าบ้าน บ้านเป็นเครื่องมือในการสร้างกระบวนการที่เปลี่ยนโครงสร้างชุมชนให้เข้มแข็ง ทำให้เกิดการพัฒนากิจกรรม อาชีพ เศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม พัฒนาประชาธิปไตย พัฒนาระบบการบริหารจัดการ โดยชุมชนเป็นเจ้าของ ทำทั้งเมืองอย่างเป็นขบวนการ ร่วมกับท้องถิ่นและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเปลี่ยนความสัมพันธ์ของคนจน สู่ความเท่าเทียม มีสิทธิ เป็นประชาชนที่ตื่นรู้ Active citizen เป็นพื้นที่แห่งการสร้างชุมชนร่วมกันซึ่งเป็นทรัพย์สินที่สำคัญในการเกื้อกูลดูแลซึ่งกันและกัน บ้านคือชุมชนที่เป็นทรัพย์สินมีมูลค่า คือชีวิต ระบบคุ้มครอง การดูแลลูกหลาน การโอบอุ้มคุ้มครองซึ่งกันและกันซึ่งในโลกของทุนนิยมไม่มีโครงการบ้านมั่นคงจึงเป็นต้นแบบของการแก้ไขปัญหาและการพัฒนาสังคมนำการพัฒนาเศรษฐกิจที่ส่งผลกระทบและสร้างมูลค่าทางด้านเศรษฐกิจอย่างกว้างขวาง”

ดังนั้น การศึกษาครั้งนี้ จะมุ่งศึกษาร้อยละของมูลค่าที่อยู่อาศัยที่เพิ่มขึ้นจากการดำเนินงานพัฒนาที่อยู่อาศัยในชุมชนที่สร้างบ้านแล้วเสร็จ เพื่อให้สังคมได้รับรู้ผลที่เกิดขึ้นจากโครงการบ้านมั่นคงที่เริ่มต้นการพัฒนาจากฐานรากและขยายผลมาสู่การทำงานในระดับยุทธศาสตร์นโยบาย แสดงให้เห็นว่าโครงการบ้านมั่นคงก่อให้เกิดความเท่าเทียม ความมีคุณค่า และมูลค่าในเรื่องราวต่างๆ ที่ชุมชนสามารถจัดการตนเองได้ และจะเป็นกลไกการขับเคลื่อนของเมืองต่อไปได้ โดยใช้แนวคิดทุนทางสังคม และ SDGs รวมทั้งนำกรอบในการประเมินการทำงานของโครงการบ้านมั่นคงของ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) มาช่วยวิเคราะห์และประเมินผลโครงการบ้านมั่นคง และนำมาเป็นแนวทางพัฒนาการทำงานในพื้นที่ต่อไป

2. วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษากระบวนการพัฒนาโครงการบ้านมั่นคงโดยขบวนการองค์กรชุมชนร่วมกับภาคีพัฒนา การบริหารจัดการชุมชนที่มีประสิทธิภาพ การสร้างทุนภายในชุมชน และการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจากการทำโครงการ

2. เพื่อศึกษาความคุ้มค่าของงบประมาณที่รัฐบาลสนับสนุนให้กับขบวนการองค์กรชุมชนในการบริหารโครงการและงบประมาณเพื่อทำโครงการบ้านมั่นคง โดยใช้พื้นที่รูปธรรมที่ดำเนินโครงการแล้วเสร็จ

3. เพื่อออกแบบกระบวนการศึกษาอย่างมีส่วนร่วมกับขบวนองค์กรชุมชน และภาคีพัฒนา โดยเป็นการพัฒนาเครื่องมือการศึกษา และศักยภาพขบวนองค์กรชุมชนในการจัดระบบฐานข้อมูลชุมชนบ้านมั่นคงควบคู่กัน

4. เพื่อสื่อสารเผยแพร่การพัฒนาโครงการบ้านมั่นคงโดยขบวนองค์กรชุมชนเป็นแกนหลัก และเป็นแนวทางต่อรัฐบาล หน่วยงานภาครัฐที่กำลังดำเนินการแก้ไขปัญหาที่อยู่อาศัยเพื่อให้ประชาชนมีที่อยู่อาศัยอย่างมั่นคง ถ้วนหน้า และมีคุณภาพชีวิตที่ดี ตามแผนยุทธศาสตร์พัฒนาที่อยู่อาศัยแห่งชาติ ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560 – 2579)

3. ขอบเขตในการศึกษา

ขอบเขตเนื้อหา : ศึกษา และวัดผลมูลค่าที่เพิ่มขึ้นจากการดำเนินงานพัฒนาที่อยู่อาศัยในชุมชนที่สร้างบ้านแล้วเสร็จโครงการบ้านมั่นคง โดยมีการประเมินราคาสินทรัพย์ (ที่อยู่อาศัยและที่ดิน) ที่เพิ่มขึ้น และจำนวนเงินออมของกลุ่มออมทรัพย์/สหกรณ์ที่เพิ่มขึ้น เปรียบเทียบกับต้นทุนเมื่อเริ่มดำเนินการและเริ่มออมทรัพย์กับสัดส่วนจำนวนที่เพิ่มขึ้นในปัจจุบัน

ขอบเขตพื้นที่ และกลุ่มเป้าหมาย : คัดเลือกกลุ่มเป้าหมายจากพื้นที่ชุมชนที่มีการดำเนินการสร้างบ้านแล้วเสร็จ และเข้าอยู่อาศัยเรียบร้อยแล้ว โดยจำนวนกลุ่มเป้าหมายทางผู้แทนแต่ละชุมชนจะกำหนดเป้าหมายของชุมชนที่จะนำชุดเครื่องมือสำรวจไปพัฒนาต่อยอดในการจัดเก็บฐานข้อมูลชุมชน และความพร้อมของสมาชิกในชุมชน

ลำดับ	รายชื่อชุมชนบ้านมั่นคง	เขต/เมือง	จังหวัด	ครัวเรือน
1	ชุมชนบ้านมั่นคงเจริญชัยนิมิตใหม่	เขตจตุจักร	กรุงเทพฯ	89
2	สหกรณ์เคหสถานชุมชนคลองบางพราน จำกัด	เขตบางบอน	กรุงเทพฯ	103
3	สหกรณ์เคหสถานอินทร์อุดมพัฒนา จำกัด	เทศบาลนครนนทบุรี	นนทบุรี	153
4	สหกรณ์เคหสถานชุมชนร่วมมิตรพัฒนา จำกัด	ทต.บางสีทอง	นนทบุรี	238
5	สหกรณ์บริการบ้านมั่นคงเทศบาลตำบลหันคา จำกัด	เทศบาลตำบลหันคา	ชัยนาท	110
6	กลุ่มออมทรัพย์บ้านมั่นคงชุมชนหน้า ม.มหามงกุฎ	อบต.ศาลายา	นครปฐม	61
7	สหกรณ์ปฏิรูปที่ดินระบำ จำกัด	เทศบาลตำบลลานสัก	อุทัยธานี	349
8	สหกรณ์การเกษตรในเขตปฏิรูปที่ดินปากช่อง จำกัด	อบต.ปากช่อง	นครราชสีมา	82
9	สหกรณ์บริการคู้มเกล้าโคราชมั่นคง จำกัด	ทน.นครราชสีมา	นครราชสีมา	47
10	สหกรณ์บริการบ้านมั่นคงเปี่ยมสุขเวียงสระ จำกัด	ทต.เวียงสระ	สุราษฎร์ธานี	86
รวม 10 ชุมชนบ้านมั่นคง		10 เขต/เมือง	7 จังหวัด	1,318

4. กระบวนการศึกษา

1. ประชุมออกแบบกรอบเนื้อหา กระบวนการศึกษา และเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล
2. จัดกลไกการทำงาน ประกอบด้วย กองเลขาสำนักบ้านมั่นคง คณะประสานงานระดับภาค ผู้ประสานระดับชุมชน และคณะสำรวจข้อมูลระดับชุมชน
3. พัฒนาเครื่องมือแบบสำรวจข้อมูลครัวเรือนและประเด็นคำถามสัมภาษณ์ระดับชุมชน
4. การสำรวจข้อมูลและการสัมภาษณ์กลุ่มสมาชิกชุมชน
 - ประชุมทำความเข้าใจกับผู้แทนแต่ละชุมชนเพื่อเตรียมความพร้อมในการจัดเก็บข้อมูลสำรวจครัวเรือน และจัดทำแผนในการบันทึกข้อมูลผ่านระบบ Google form
 - ประชุมจัดทำแผนในการลงพื้นที่จัดเวทีเรียนรู้ ปฏิบัติการ ร่วมกับผู้แทนแต่ละชุมชน
 - ลงพื้นที่จัดเวทีเรียนรู้ร่วมกับสมาชิกชุมชน เพื่อสรุปผลร้อยละของมูลค่าที่อยู่อาศัยที่เพิ่มขึ้นจากการดำเนินงานพัฒนาที่อยู่อาศัยในชุมชนที่สร้างบ้านแล้วเสร็จโครงการบ้านมั่นคง
5. ประมวลผลข้อมูลภาพรวมระดับชุมชน และสรุปผลการศึกษา
 - สรุป บันทึก ประมวลผลข้อมูล และสรุปผลการสำรวจชุมชนในระบบ Google form
 - สรุปผลจากการสัมภาษณ์แบบกลุ่มที่จัดเวทีเรียนรู้กับผู้แทนแต่ละชุมชน
6. จัดทำรายงานผลการศึกษา

5. ประเด็นการศึกษา

1. บริบทพื้นที่ชุมชนเดิม และการก่อเกิดการแก้ไขปัญหาชุมชนเพื่อให้มีความมั่นคงในที่ดินและที่อยู่อาศัย โดยเน้นสิทธิร่วมกันของชุมชน
2. ชุมชนมีกลุ่มออมทรัพย์/ สหกรณ์/ กองทุนดูแลสมาชิกในชุมชน
3. ร้อยละของมูลค่าทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นจากการสนับสนุนโครงการบ้านมั่นคง
 - 3.1 การประเมินร้อยละของมูลค่าที่ดินและที่อยู่อาศัยที่เพิ่มขึ้น
 - 3.2 ผลการศึกษาร้อยละของรายการทรัพย์สิน รายได้ รายจ่าย และภาระหนี้สิน
4. ร้อยละของคุณค่าทางสังคม
 - 4.1 ด้านทักษะ ศักยภาพ และชุดประสบการณ์ความรู้
 - 4.2 ด้านสิทธิ และสถานะภาพ
 - 4.3 ด้านความเป็นอยู่ ความสัมพันธ์ในชุมชนบ้านมั่นคง
5. การเชื่อมโยง บูรณาการความร่วมมือในการพัฒนาโครงการบ้านมั่นคง
6. แผนพัฒนาชุมชนบ้านมั่นคงในอนาคต

7. การประเมินความพึงพอใจการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่เกิดขึ้นในโครงการบ้านมั่นคงเมื่อเปรียบเทียบกับเมื่อก่อนนี้

6. แผนงานในการศึกษา

ระยะเวลาในการศึกษา ตั้งแต่เดือนมิถุนายน - กันยายน 2564 (ระยะเวลา 4 เดือน)

ลำดับ	แผนการดำเนินงาน	ระยะเวลา
1	คัดเลือกพื้นที่และกลุ่มเป้าหมายที่จะดำเนินการศึกษา	มิถุนายน 2564
2	สรุปประเด็นการศึกษา และเครื่องมือที่ใช้สำหรับการศึกษาร้อยละของมูลค่าที่อยู่อาศัยที่เพิ่มขึ้นจากการดำเนินงานพัฒนาที่อยู่อาศัยในชุมชนที่สร้างบ้านแล้วเสร็จโครงการบ้านมั่นคง	มิถุนายน 2564
3	พัฒนา และจัดเครื่องมือแบบสำรวจข้อมูลครัวเรือน และแบบประเด็นคำถามสัมภาษณ์ระดับชุมชน	มิถุนายน 2564
4	ทำความเข้าใจกระบวนการศึกษาและจัดเก็บข้อมูลระดับชุมชน โดยใช้แบบสำรวจข้อมูลครัวเรือน และบันทึก จัดเก็บข้อมูลในระบบ Google form	มิถุนายน 2564
5	จัดเก็บข้อมูลในระดับชุมชน 12 ชุมชน	มิถุนายน-กรกฎาคม 2564
6	คณะสำรวจข้อมูลระดับชุมชนและผู้ประสานระดับชุมชน ประสาน ติดตาม ผลการสำรวจข้อมูลระดับชุมชน	กรกฎาคม 2564
7	คณะสำรวจข้อมูลระดับชุมชน สรุปผลการสำรวจข้อมูลครัวเรือนในระบบ Google form	กรกฎาคม 2564
8	ลงพื้นที่จัดเวทีเรียนรู้ หรือผ่านระบบ Zoom Meeting ร่วมกับสมาชิกชุมชน เพื่อสรุปผลร้อยละของมูลค่าที่อยู่อาศัยที่เพิ่มขึ้นจากการดำเนินงานพัฒนาที่อยู่อาศัยในชุมชนที่สร้างบ้านแล้วเสร็จโครงการบ้านมั่นคง	มิถุนายน-สิงหาคม 2564
9	ประมวลผลข้อมูลภาพรวมระดับชุมชน และสรุปผลการศึกษาทั้ง 12 ชุมชน	กรกฎาคม-สิงหาคม 2564
10	จัดทำรายงานผลภาพการศึกษาร้อยละของมูลค่าที่อยู่อาศัยที่เพิ่มขึ้นจากการดำเนินงานพัฒนาที่อยู่อาศัยในชุมชนที่สร้างบ้านแล้วเสร็จโครงการบ้านมั่นคง	กันยายน 2564

ผลการศึกษาภาพรวม 10 ชุมชน

สำนักบ้านมั่นคงและที่ดิน ได้ดำเนินการจัดทำผลการศึกษาร้อยละของมูลค่าที่อยู่อาศัยที่เพิ่มขึ้นจากการดำเนินงานพัฒนาที่อยู่อาศัยในชุมชนที่สร้างบ้านแล้วเสร็จโครงการบ้านมั่นคง พอช. ประจำปี 2564 เพื่อแสดงให้เห็นถึงผลลัพธ์ของการก่อเกิดความเท่าเทียม เกิดคุณค่า และมูลค่าในเรื่องราวต่างๆ ที่ชุมชนสามารถจัดการตนเองได้ และจะเป็นกลไกการขับเคลื่อนของเมืองต่อไปได้ โดยมีการสรุปบทเรียน/ประเมินผลลัพธ์ร่วมกับสมาชิกโครงการบ้านมั่นคงที่ดำเนินการสร้างบ้านแล้วเสร็จและเข้าอยู่อาศัยเรียบร้อยแล้ว จำนวนทั้งสิ้น 10 ชุมชน ใน 10 เขต/เมือง 7 จังหวัด 1,318 ครัวเรือน ครอบคลุม 5 ภูมิภาค

และแบ่งเป็น	โครงการบ้านมั่นคงเมือง	จำนวน 8 ชุมชน	887 ครัวเรือน
	โครงการบ้านมั่นคงชนบท	จำนวน 2 ชุมชน	431 ครัวเรือน

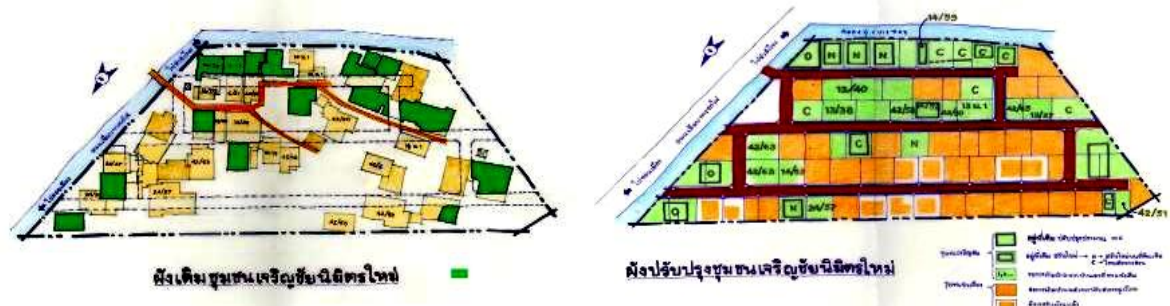
โครงการบ้านมั่นคงเมือง เป็นโครงการที่ดำเนินการแก้ไขปัญหาที่อยู่อาศัยสำหรับผู้มีรายได้น้อย ตั้งแต่ปี 2546 โดยมีเป้าหมายที่จะแก้ไขปัญหาชุมชนแออัดให้เกิดความมั่นคงในที่อยู่อาศัย เกิดการพัฒนา ระบบสาธารณูปโภคและสิทธิขั้นพื้นฐาน เกิดการปรับปรุงหรือก่อสร้างที่อยู่อาศัยให้มั่นคง เป็นระบบ ระเบียบ มากขึ้น ครอบคลุมทั้งเมือง โดยอาศัยให้คนในเมือง ท้องถิ่น เทศบาล และองค์กรต่างๆ ในท้องถิ่นมาร่วมกันคิด ร่วมกันทำ เป็นหลักในการแก้ไขปัญหาที่อยู่อาศัย และนำไปสู่การพัฒนาด้านอื่นๆ ที่ต่อเนื่อง

โครงการบ้านมั่นคงชนบท ในพื้นที่ 2 ชุมชนของการศึกษาปีนี้ เป็น 2 ใน 10 พื้นที่ นำร่องในชุด นโยบายของรัฐบาลพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ที่ได้ยึดคืนพื้นที่ในเขตปฏิรูปที่ดินมาจากกลุ่มนายทุนที่ถือครอง พื้นที่ไว้ใช้ประโยชน์อย่างผิดกฎหมาย เพื่อมาจัดสรรที่ดินให้กับกลุ่มเกษตรกรใช้ประโยชน์ ตั้งแต่ปี 2560 โดย เกิดการพัฒนาที่อยู่อาศัยใหม่ทั้งชุมชน จัดโซนที่ดินสำหรับที่อยู่อาศัย ที่ดินทำกิน และการจัดการในพื้นที่รวม โดยมีสิทธิร่วมทั้งชุมชนในที่ดินอย่างมั่นคงและยั่งยืน

ซึ่งในการศึกษาประจำปี 2564 โครงการบ้านมั่นคง 9 ชุมชน จะเป็นรูปแบบของการรื้อย้ายและสร้าง **ชุมชนใหม่ในที่ใหม่ (Relocation)** เนื่องจากกลุ่มผู้เดือดร้อนมาจากชุมชนแออัด ชุมชนบุกรุก ผู้ไร้ที่ดินอยู่ อาศัย ในเมืองหรือผู้มีรายได้น้อยที่ประสบปัญหาความเดือดร้อนเนื่องจากที่อยู่อาศัยไม่มีความมั่นคง มีสภาพ ชำรุดทรุดโทรม หรือเป็นผู้ประสบปัญหาภัยพิบัติ อดค้ำภัย หรือถูกไล่รื้อชุมชน จำเป็นต้องรื้อย้ายพร้อมกัน จึง เกิดรูปแบบของการไปสร้างชุมชนในที่ใหม่โดยหาที่ดินใหม่ ซึ่งอาจซื้อที่ดินร่วมกันหรือเช่าจากรัฐ วางผัง ออกแบบเพื่อสร้างชุมชนในที่ใหม่ สร้างระบบสาธารณูปโภคใหม่หมด และก่อสร้างจัดระบบบ้าน ระบบคนในที่ ใหม่ โดยรูปแบบนี้มีข้อดีคือสามารถจัดระบบ รูปแบบใหม่ได้ทั้งโครงการ สมาชิกมักกำหนดสิทธิ์และรูปแบบ ใหม่ได้พร้อมกันและใกล้เคียงกัน เนื่องจากการสร้างชุมชนใหม่ทั้งหมด และการที่ต้องย้ายไปในที่ใหม่ ชุมชนจำเป็นต้องปรับสภาพชีวิตการทำมาหากินใหม่ตามไปด้วย บางครั้งถ้าหากที่ไกลการคมนาคมลำบากก็จะ

มีปัญหาชีวิตเพิ่มขึ้น ส่วนใหญ่จึงพยายามหาที่ดินที่ตั้งชุมชนใหม่ให้อยู่ใกล้ที่เดิมหรือใกล้กับเส้นทางคมนาคมให้มากที่สุด

และอีก 1 ชุมชน ได้แก่ ชุมชนเจริญชัยนิมิตใหม่ จะเป็นรูปแบบของการจัดปรับผังที่ดิน (Slum Re blocking) ให้เกิดระบบ มีผัง และโครงสร้างสาธารณูปโภคพื้นฐานที่ดีขึ้น โดยมีการผสมผสานโครงสร้างของชุมชนเดิมบางส่วน และการปรับขยายบางส่วนใหม่ บ้านที่ใหญ่มากอาจต้องลดขนาดบ้านลง เพื่อให้สมาชิกทั้งหมดสามารถได้สิทธิ์อยู่อาศัยใกล้เคียงกัน

ผลการตอบแบบสอบถามเพื่อประเมินร้อยละของมูลค่าที่อยู่อาศัยที่เพิ่มขึ้นจากการดำเนินงานพัฒนาที่อยู่อาศัยในชุมชนที่สร้างบ้านแล้วเสร็จโครงการบ้านมั่นคง พอช. ประจำปี 2564 จากสมาชิกชุมชนบ้านมั่นคง จำนวน 10 ชุมชน ใน 10 เขต/เมือง 7 จังหวัด 1,318 ครัวเรือน มีสมาชิกที่ตอบกลับแบบสอบถามทั้งสิ้น 1,156 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 87.71 ที่ใช้จัดทำผลการศึกษาในครั้งนี้ โดยจะแสดงผลรายละเอียดในแต่ละประเด็นการศึกษาต่อไป

ลำดับ	รายชื่อชุมชนบ้านมั่นคง	เขต/เมือง	จังหวัด	ครัวเรือน	ตอบกลับ	ร้อยละ
1	ชุมชนบ้านมั่นคงเจริญชัยนิมิตใหม่	เขตจตุจักร	กรุงเทพฯ	89	51	57.30
2	สหกรณ์เคหสถานชุมชนคลองบางพราน จำกัด	เขตบางบอน	กรุงเทพฯ	103	103	100.00
3	สหกรณ์เคหสถานอินทร์อุดมพัฒนา จำกัด	ทน.นนทบุรี	นนทบุรี	153	153	100.00
4	สหกรณ์เคหสถานชุมชนร่วมมิตรพัฒนา จำกัด	ทต.บางสีทอง	นนทบุรี	238	172	72.27
5	สหกรณ์บ้านมั่นคงเทศบาลตำบลหันคา จำกัด	ทต.หันคา	ชัยนาท	110	110	100.00
6	กลุ่มออมทรัพย์ชุมชนหน้า ม.มหามงกุฏ	อบต.ศาลายา	นครปฐม	61	39	63.93
7	สหกรณ์ปฏิรูปที่ดินระบำ จำกัด	ทต.ลานสัก	อุทัยธานี	349	348	99.71
8	สหกรณ์การเกษตรปากช่อง จำกัด	ทม.ปากช่อง	นครราชสีมา	82	48	58.54
9	สหกรณ์บริการคัมเกล้าโคราชมั่นคง จำกัด	ทน.นครราชสีมา	นครราชสีมา	47	47	100.00
10	สหกรณ์บ้านมั่นคงเปี่ยมสุขเวียงสระ จำกัด	ทต.เวียงสระ	สุราษฎร์ธานี	86	85	98.84
รวม 10 ชุมชนบ้านมั่นคง		10 เขต/เมือง	7 จังหวัด	1,318	1,156	87.71

ผลการศึกษาร้อยละของมูลค่าที่อยู่อาศัยที่เพิ่มขึ้นจากการดำเนินงานพัฒนาที่อยู่อาศัยในชุมชนที่สร้างบ้านแล้วเสร็จโครงการบ้านมั่นคง พอช. ประจำปี 2564 ดังนี้

1. บริบทพื้นที่ชุมชนเดิม และการก่อเกิดการแก้ไขปัญหาชุมชนเพื่อให้มีความมั่นคงในที่ดินและที่อยู่อาศัย โดยเน้นสิทธิร่วมกันของชุมชน

บริบทพื้นที่ชุมชนบ้านมั่นคง จำนวน 10 ชุมชนทั้งเมืองและชนบท จากสมาชิกที่ตอบกลับแบบสอบถาม 1,156 ครั้วเรือน พบว่าสมาชิกส่วนใหญ่มาจากผู้ที่ไม่มียู่อาศัยเป็นของตนเอง 537 ครั้วเรือน คิดเป็นร้อยละ 46.45 เนื่องจากเป็นกลุ่มแรงงานที่ย้ายถิ่นฐานมาทำงานในเมือง อาศัยพื้นที่สาธารณะ หรือพื้นที่รกร้างว่างเปล่าของเอกชน ปลูกสร้างบ้านอยู่กันเป็นกลุ่มบ้าน อาทิ ชุมชนเจริญชัยนิมิตรใหม่ ชุมชนอินทร์อุดม โดยสภาพบ้านจะมีความทรุดโทรม แออัด ไม่เป็นสัดส่วน และไม่ถูกสุขลักษณะ แต่ทุกคนก็จำยอมที่จะอยู่อาศัยในสภาพดังกล่าว เพราะการเติบโตในกรุงเทพมหานครและปริมณฑลในช่วงสมัย 30-40 ปีก่อน ถือเป็นแหล่งงานขนาดใหญ่ที่จะสามารถรองรับแรงงานจากชนบทเข้ามาทำงานด้วยอัตราค่าจ้างที่สูงกว่า และยังมีแหล่งสันทนาการ ที่แรงจูงใจให้คนย้ายถิ่นฐานเข้ามา เพื่อเรียนหนังสือ และหางานทำ ส่วนในชนบทเอง หากยังยืนยันที่จะทำเกษตรกรรมกันต่อไป พบว่าหลายคนที่ดินหลุดมือ ต้องอาศัยการเช่าที่ดินเพื่อทำการเกษตร ได้แก่ ชุมชนอริโยทัย “ระบำ” ชุมชนส.ป.ก.ปากช่อง ที่เกษตรกรส่วนใหญ่ต้องเช่าที่ดินเพื่อทำเกษตรกรรม

รองลงมาสมาชิกมาจากผู้ที่อยู่อาศัยในห้องเช่า/บ้านเช่า 350 ครั้วเรือน คิดเป็นร้อยละ 30.28 และอาศัยอยู่ร่วมกันหลายครอบครัว 269 ครั้วเรือน คิดเป็นร้อยละ 23.27 ตามลำดับ ได้แก่ ชุมชนเปี่ยมสุขเวียงสระ ชุมชนร่วมมิตรพัฒนา ชุมชนคุ้มเกล้าโคราชมั่นคง ชุมชนหันคา ชุมชนหน้า ม. มหามงกุฏ เนื่องจากเป็นกลุ่มที่เช่าอยู่อาศัยในที่ดินการรถไฟ ที่ดินวัด และอยู่ตามห้องแถว ห้องเช่า บ้านเช่า เพื่อให้ใกล้กับแหล่งงาน แหล่งทำมาหากิน ซึ่งส่วนใหญ่เป็นคนหาเช้ากินค่ำ ทำงานรับจ้าง เช่น เป็นแม่บ้านทำความสะอาด เป็น รปภ. ขับแท็กซี่ ขับมอเตอร์ไซด์รับจ้าง หรือขายอาหารเล็กๆ น้อยๆ

สภาพที่อยู่อาศัยและรูปแบบบ้านก่อนเข้าร่วมบ้านมั่นคง		จำนวน (N=1,156 คร.)	ร้อยละ (100.00)
1.	ไม่มีที่อยู่อาศัยเป็นของตนเอง	537	46.45
2.	อาศัยอยู่ร่วมกันหลายครอบครัว	269	23.27
3.	ห้องเช่า/บ้านเช่า	350	30.28

2. ชุมชนมีกลุ่มออมทรัพย์/ สหกรณ์/ กองทุนดูแลสมาชิกในชุมชน

ในกระบวนการแก้ปัญหาและพัฒนาด้านที่อยู่อาศัยของพอช. ส่งเสริมให้เกิดการจัดการการเงินชุมชน โดยเป็นการสร้างทุน คือ เงิน ที่เชื่อมโยงกับทุนต่าง ๆ เช่น การพัฒนาศักยภาพคน การลดความเหลื่อมล้ำ

ตลอดจนทุนด้านทรัพยากรและภูมิปัญญา ในฐานะที่เป็นเครื่องมือในการสร้างความเข้มแข็งองค์กรชุมชนที่สำคัญ ผ่านกลไกด้านสินเชื่อที่อยู่อาศัย และการจัดการงบประมาณสนับสนุนโครงการ โดยมีรูปแบบองค์กรทางการเงินหลายประเภทที่องค์กรชุมชนใช้ในการจัดการ ได้แก่ กลุ่มออมทรัพย์ สหกรณ์ประเภทบริการ (เคหสถานหรือบริการชุมชน) สถาบันการเงินชุมชน และการเชื่อมโยงการจัดการการเงินแบบเครือข่ายองค์กรชุมชน

ปัจจุบันมีองค์กรชุมชนที่มีการจัดการการเงินเพื่อแก้ไขปัญหาที่ดิน และที่อยู่อาศัยในรูปแบบต่าง ๆ เช่น กลุ่มออมทรัพย์เพื่อที่อยู่อาศัย สหกรณ์เคหสถาน กองทุนรักษาดินรักษากำแพง สถาบันการเงินชุมชน รวมทั้งการบริหารจัดการและเชื่อมโยงองค์กรการเงินเพื่อที่ดินและที่อยู่อาศัยแบบเครือข่ายองค์กรชุมชนระดับเมือง อย่างไรก็ตามการจัดการการเงินที่อยู่อาศัยในระดับชุมชน นอกจากการบริหารเงินออมทรัพย์เพื่อที่อยู่อาศัย ที่เป็นการออมสมทบที่อยู่อาศัยระดับครัวเรือนแล้ว คณะกรรมการกลุ่มออมทรัพย์หรือสหกรณ์ยังต้องมีการบริหารเงิน หรืองบประมาณที่สนับสนุนจากภายนอก ได้แก่ สินเชื่อที่อยู่อาศัย งบประมาณสนับสนุนการซ่อม-สร้างบ้าน ตลอดจนระบบสาธารณูปโภคผ่านโครงการบ้านมั่นคง ดังนั้นการดำเนินงานพัฒนาศักยภาพ การสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ในระดับต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานด้านที่อยู่อาศัย ลักษณะองค์กร และการจัดการความรู้ในเชิงการจัดการช่องว่างและปัญหา จึงมีความจำเป็นต่อการขยายแนวคิดการแก้ไขปัญหาโดยองค์กรชุมชนที่ไม่ใช่เพียงแค่การจัดการการเงินภายในเพียงอย่างเดียว

ดังที่ได้ทราบแล้วว่า องค์กรชุมชนมีการใช้การจัดการการเงินชุมชน ที่นอกจากจะเป็นเครื่องมือในการเสริมสร้างความเข้มแข็งแล้ว ยังเป็นเครื่องมือสำคัญในการบรรลุเป้าหมายการแก้ไขปัญหาที่อยู่อาศัยของสมาชิกในชุมชน อย่างไรก็ตามรูปแบบขององค์กรที่ชุมชนเลือกและนำมาสู่การแก้ไขปัญหาในปัจจุบันมีความหลากหลาย และมีจุดเด่นที่แตกต่างกัน ดังนี้

กลุ่มออมทรัพย์ (Saving Group) เป็นรูปแบบการรวมกลุ่มของสมาชิกเพื่อสะสมเงินทุน โดยมีการกำหนดวัตถุประสงค์เฉพาะร่วมกัน และมีลักษณะเป็นกลุ่มที่ไม่เป็นทางการ ซึ่งการดำเนินงานของกลุ่มส่วนใหญ่ เป็นการรวมกลุ่มของผู้มีรายได้น้อย ที่มีความจำเป็นในการระดมทุน ช่วยเหลือเกื้อกูล และจัดสวัสดิการให้กับสมาชิก ทั้งนี้ กลุ่มออมทรัพย์ นอกจากเป็นการส่งเสริมในมิติทางเศรษฐกิจแล้ว ยังเป็นการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชน และพัฒนาระบบสังคมฐานรากในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ รวมถึงการยกระดับคุณภาพชีวิต ด้วยกิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และปรึกษาหารือของกลุ่มสมาชิกที่เป็นเจ้าของปัญหาโดยตรง ได้เข้ามาพูดคุย และเกิดการออกแบบการแก้ไขปัญหา บนพื้นฐานจากทุนภายใน จากเรื่องเล็ก ๆ ไปจนถึงการแก้ไขปัญหาขนาดใหญ่อย่างความมั่นคงด้านที่อยู่อาศัย ผ่านกลุ่มออมทรัพย์เพื่อที่อยู่อาศัย ที่จัดตั้งขึ้นจากวัตถุประสงค์ และเป้าหมายในการรวมทุนโดยสมัครใจของกลุ่มที่มีความต้องการแก้ไขปัญหาที่อยู่อาศัย อย่างเช่น กลุ่มออมทรัพย์กองทุนสวัสดิการชุมชนวันละ 1 บาท (365 บาทต่อปี) ที่ชุมชนคลองบางพราน

วัตถุประสงค์ของการจัดตั้ง เพื่อสร้างความร่วมมือในการช่วยเหลือเกื้อกูล ความรักความสามัคคี และการสร้างหลักประกันทางสังคมให้มวลหมู่สมาชิกในชุมชน โดยมีการจัดสวัสดิการให้กับสมาชิก ดังนี้

- เกิด (รับเงินแรกขวัญ) คนละ 500 บาท
- เสียชีวิต (จัดซื้อพัดลมพวงหรีด) คนละ 1,650 บาท
- เด็ก (ทุนการศึกษาตั้งแต่อนุบาลจนจบปริญญาตรี) คนละ 500 บาทต่อปี
- กู้ยืมเพื่อประกอบอาชีพ โดยคิดดอกเบี้ยร้อยละ 3 บาท วงเงินกู้สูงสุด 20,000 บาทต่อคน ซึ่งช่วยลดการกู้ยืมจากแหล่งเงินกู้ภายนอก สมาชิกทุกคนสามารถเข้าถึงได้ง่าย เกิดการค้าประกันระหว่างสมาชิกกันเอง รวมทั้งคณะกรรมการกองทุนได้รับทราบถึงสุขทุกข์ของสมาชิกชุมชน
- อื่น ๆ ได้แก่ การจัดซื้อเมล็ดพันธุ์ ก้อนเห็ด ปุ๋ย สำหรับปลูกพืชผักสวนครัวในพื้นที่ส่วนกลางชุมชน และการจัดกิจกรรมงานสำคัญประจำปี นอกจากนี้ในช่วงสถานการณ์แพร่ระบาดโควิด-19 มีการจัดสรรเงินส่วนหนึ่งเพื่อซื้อของอุปโภค/บริโภคให้กับสมาชิกที่เป็นกลุ่มเปราะบาง

สหกรณ์เพื่อที่อยู่อาศัย การดำเนินงานแก้ไขปัญหาที่อยู่อาศัย โดยสหกรณ์ มีการกำหนดไว้ในมาตรา ประเภทสหกรณ์บริการ (เคหสถานหรือบริการชุมชน) ในฐานะการเป็นองค์กรนิติบุคคล มีสมาชิกเข้าร่วมถือหุ้นของสหกรณ์ และออมทรัพย์ ซึ่งมีการกำหนดวัตถุประสงค์สำคัญ คือ การส่งเสริมกิจกรรมการพัฒนาด้านที่อยู่อาศัยของสมาชิกในรูปแบบกลุ่ม และมีการให้บริการด้านการเงินเพื่อที่อยู่อาศัยแก่สมาชิก อย่างไรก็ตาม ในกระบวนการแก้ไขปัญหาในปัจจุบัน ที่สมาชิกมีความจำเป็นต้องถือครองกรรมสิทธิ์ร่วมในที่ดิน ไม่ว่าจะเป็นการเช่าที่ดินรัฐในระยะยาว ที่จำเป็นต้องมีการจดทะเบียนการเช่า หรือกรณีการซื้อที่ดินเอกชน ลักษณะการเป็นรูปแบบองค์กรที่เป็นทางการ (นิติบุคคล) จึงเป็นทางเลือกที่องค์กรชุมชนส่วนใหญ่ใช้เป็นรูปแบบขององค์กรทางการเงินที่ใช้ในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาที่อยู่อาศัย โดยใน 10 ชุมชนบ้านมั่นคงที่เป็นพื้นที่ในการศึกษาปีนี้ มีจำนวน 7 ชุมชน ที่จัดตั้งเป็นสหกรณ์ เพื่อบริหารเงินสินเชื่อบ้าน ที่อยู่อาศัย รวมถึงการมีแผนธุรกิจของสหกรณ์ที่ส่งผลให้เกิดจากการบริหารเงินส่วนต่างภายในร้อยละ 2 มาปล่อยกู้ยืม หรือดูแลสวัสดิการให้กับสมาชิกชุมชน

สุดท้าย นางสาวสมสุข บุญยะปัญญา ประธานคณะกรรมการบ้านมั่นคงและจัดการที่ดิน เคยกล่าวไว้ว่า “เราอยู่ในโลกของระบบทุน ทุนเป็นผู้กำหนดทิศทางการพัฒนา” ทำให้เมื่อมีการสะสมทุนมากขึ้นเรื่อยๆ โลกจึงขับเคลื่อนตามฝั่งของคนที่มีทุนในขณะที่คนส่วนใหญ่ที่เป็นกลุ่มคนฐานรากกลับเป็นผู้ที่ไม่สามารถเข้าถึงทุนและมีรายได้ต่ำกว่าระดับมาตรฐานรวมถึงไม่สามารถกำหนดชีวิตความเป็นอยู่ของตนเองได้ คนจนจะเข้าถึงทุนได้อย่างไร? คำตอบจึงอยู่ที่การสร้างระบบทุนร่วมที่สัมพันธ์กับการเติบโตของชาวบ้านและกองทุนเพื่อให้องค์กรชุมชนเข้าสู่การพัฒนาที่ใช้ในการแก้ไขปัญหาของตนเองได้”

3. ร้อยละของมูลค่าทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นจากการสนับสนุนโครงการบ้านมั่นคง

ที่ดิน	เปลี่ยนสถานะจากผู้บุกรุกที่ดินรัฐ ที่ดินเอกชน เป็นผู้อยู่อาศัยที่ถูกต้อง ทั้งการซื้อที่ดินโดยถือครองกรรมสิทธิ์ร่วม หรือการขอเช่าที่ดินที่ถูกต้องตามกฎหมาย
สาธารณูปโภค	เปลี่ยนจากสภาพพื้นที่จากที่น้ำท่วมขังเป็นประจำ สกปรก มีขยะมูลฝอย ส่งกลิ่นเหม็น เป็นชุมชนที่มีระเบียบ สะอาดตา มีระบบระบายน้ำและบำบัดน้ำเสีย มีอาคารเอนกประสงค์ สนามเด็กเล่น
บ้าน	เปลี่ยนจากบ้านเดิมที่มีสภาพทรุดโทรม แออัด ไม่มีความเป็นสัดส่วน เป็นบ้านใหม่ที่สวยงาม สร้างด้วยวัสดุคงทน และถูกสุขลักษณะ

3.1 การประเมินร้อยละของมูลค่าที่ดินและที่อยู่อาศัยที่เพิ่มขึ้น

(1) ชั้นอาคารในการก่อสร้างที่อยู่อาศัย

จากการพิจารณาร้อยละของชั้นอาคารในการก่อสร้างที่อยู่อาศัย โดยจากสมาชิกที่ตอบกลับแบบสอบถาม 1,156 ครั้วเรือน พบว่าสมาชิกส่วนใหญ่ปลูกสร้างบ้าน 2 ชั้น 667 ครั้วเรือน คิดเป็นร้อยละ 57.70 และปลูกสร้างบ้านชั้นเดียว 489 ครั้วเรือน คิดเป็นร้อยละ 42.30 ซึ่งมีสัดส่วนไม่แตกต่างกันมาก โดยการตัดสินใจเลือกมาจากที่ทางเจ้าหน้าที่พอช. (สถาปนิก) ได้ลงพื้นที่ที่จะกระบวนการทำความเข้าใจถึงการออกแบบสร้างบ้าน ที่จะต้องประเมินจากจำนวนคนที่จะอยู่อาศัย การประกอบอาชีพ ราคาค่าก่อสร้าง และความสามารถในการผ่อนต่อเดือน จึงทำให้ใน 1 ชุมชนสามารถก่อสร้างบ้านที่มีทั้งชั้นเดียว กับ 2 ชั้นในชุมชนเดียวได้ เป็นแบบบ้านที่หลากหลายตามใจผู้อยู่

ชั้นอาคารในการปรับปรุงซ่อมแซมและก่อสร้างที่อยู่อาศัย		จำนวน (N=1,156 คร.)	ร้อยละ (100.00)
1.	บ้านมั่นคง “บ้านชั้นเดียว”	489	42.30
2.	บ้านมั่นคง “บ้านสองชั้น”	667	57.70

(2) ขนาด พื้นที่ใช้สอยในการปลูกสร้างบ้านมั่นคง

ขนาด พื้นที่ใช้สอยมีหลากหลายขนาด โดยขึ้นอยู่กับความต้องการของสมาชิก โดยมีการออกแบบให้สอดคล้องกับจำนวนคนที่อยู่อาศัย การประกอบอาชีพ ราคาค่าก่อสร้าง และความสามารถในการผ่อนต่อเดือน โดยจากสมาชิกที่ตอบกลับแบบสอบถาม 1,156 ครั้วเรือน พบว่าสมาชิกส่วนใหญ่จะปลูกสร้างบ้านในขนาดน้อยกว่า 30 ตารางเมตร 320 ครั้วเรือน คิดเป็นร้อยละ 27.68 เพื่อประหยัดต้นทุนค่าใช้จ่ายวัสดุก่อสร้าง ซึ่งสมาชิกมีความเห็นว่าหากมีความมั่นคงในที่ดินและที่อยู่อาศัย จึงค่อย ๆ ขยับขยายบ้านในเวลาต่อไปให้ดีขึ้นหรือใหญ่ขึ้นมากกว่านี้ได้ รองลงมาจะเป็นขนาด 40-44 ตารางเมตร 241 ครั้วเรือน คิดเป็นร้อยละ 20.85 ขนาด 30-39 ตารางเมตร 163 ครั้วเรือน คิดเป็นร้อยละ 14.10 และขนาดอื่นๆที่มากกว่า 44 ตารางเมตรขึ้นไป ตามข้อมูลในตาราง ต่อไปนี้

ขนาด พื้นที่ใช้สอยในการปลูกสร้างบ้านมั่นคง		จำนวน (N=1,156 คร.)	ร้อยละ (100.00)
1.	พื้นที่ใช้สอยน้อยกว่า 30 ตารางเมตร	320	27.68
2.	พื้นที่ใช้สอย 30-39 ตารางเมตร	163	14.10
3.	พื้นที่ใช้สอย 40-44 ตารางเมตร	241	20.85
4.	พื้นที่ใช้สอย 48 ตารางเมตร	132	11.42
5.	พื้นที่ใช้สอย 50-59 ตารางเมตร	15	1.30
6.	พื้นที่ใช้สอย 60-69 ตารางเมตร	71	6.14
7.	พื้นที่ใช้สอย 70-79 ตารางเมตร	112	9.69
8.	พื้นที่ใช้สอย 80-84 ตารางเมตร	41	3.55
9.	พื้นที่ใช้สอย 96 ตารางเมตร	22	1.90
10.	พื้นที่ใช้สอย 100 ตารางเมตร	17	1.47
11.	พื้นที่ใช้สอยมากกว่า 100 ตารางเมตร	22	1.90

(3) การใช้ประโยชน์จากบ้านมั่นคง

หลังจากก่อสร้างบ้านแล้วเสร็จ พบว่าสมาชิกไม่ได้ใช้ประโยชน์บ้านเพื่อเป็นที่อยู่อาศัยอย่างเดียว แต่มีการจัดสรรพื้นที่ภายในบ้านเพื่อใช้ประโยชน์ทางเศรษฐกิจ กล่าวคือมีการจัดสรรพื้นที่หน้าบ้านเพื่อเป็นร้านค้า แหล่งให้บริการภายในชุมชน เช่น การติดตั้งตู้น้ำดื่ม ตู้เติมเงินออนไลน์ เครื่องซักผ้าหยอดเหรียญ หรือ กลายเป็นแหล่งผลิตสินค้าและรับงานมาทำที่บ้านในทุกชุมชนที่มีการศึกษาทั้ง 10 แห่ง รวมทั้งการใช้ประโยชน์ในพื้นที่ส่วนกลางของชุมชนที่จะวางแผนการใช้ประโยชน์ในอัตราที่อยู่อาศัย ร้อยละ 70 และพื้นที่ส่วนกลาง ร้อยละ 30 จึงทำให้บริเวณชุมชนมีพื้นที่ส่วนกลางเพื่อใช้ประโยชน์ในการตั้งเครื่องออกกำลังกาย สนามเด็กเล่น ศาลา ชุมชนสำหรับการประชุม สถานที่สำหรับประกอบพิธีกรรมทางศาสนา และการจัดสรรพื้นที่ตามชอกมมุมเล็กๆ เพื่อเป็นพื้นที่ในการเพาะปลูกพืชผักสวนครัว เป็นครัวของชุมชนที่ทุกคนช่วยกันดูแล โดยจากสมาชิกที่ตอบ กลับแบบสอบถาม 1,156 ครัวเรือน พบว่าสมาชิกส่วนใหญ่จะปลูกสร้างบ้านเพื่อเป็นที่อยู่อาศัยอย่างเดียว 1,054 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 91.18 แต่ในอีกร้อยละ 8.82 มีการใช้ประโยชน์จากที่อยู่อาศัยที่มากกว่าบ้านที่ให้สำหรับพักผ่อน หลับนอน

การใช้ประโยชน์จากบ้านมั่นคง		จำนวน (N=1,156 คร.)	ร้อยละ (100.00)
1.	เพื่ออยู่อาศัยอย่างเดียว	1,054	91.18
2.	เพื่อเป็นที่อยู่อาศัยและเป็นร้านค้า/ร้านของชำ/ร้านอาหาร	56	4.84
3.	เพื่อเป็นที่อยู่อาศัยและแหล่งผลิตสินค้าไปจำหน่ายที่อื่น	24	2.08
4.	เพื่อเป็นที่อยู่อาศัยและรับงานมาทำที่บ้าน	22	1.90

ร้านค้า	ที่ตัดเย็บเสื้อผ้า
	
ศูนย์เรียนรู้ของเด็ก เยาวชนในชุมชน	พื้นที่ปลูกผักสวนครัว
	

(4) จำนวนสมาชิกที่อยู่อาศัยในแต่ละหลังคาเรือน

ในการก่อสร้างบ้านมั่นคงเพื่อเป็นที่อยู่อาศัยสำหรับสมาชิกผู้เดือดร้อนส่วนใหญ่ ที่ไม่มีบ้านเป็นของตนเองนั้น จะพบว่าการเข้าอยู่อาศัยทั้งในลักษณะครัวเรือนเดี่ยว ครัวเรือนขยาย และครัวเรือนข้ามรุ่น แต่โดยส่วนใหญ่จากสมาชิกที่ตอบกลับแบบสอบถาม 1,156 ครัวเรือน พบว่าสมาชิกอยู่อาศัยกันภายในบ้านจำนวน 2 คน 300 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 25.95 อยู่อาศัยจำนวน 3 คน 264 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 22.84 อยู่อาศัยคนเดียว 259 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 22.40 และอยู่อาศัยตั้งแต่ 4 คน ถึง 7 คนขึ้นไป ถือว่ามีจำนวนไม่น้อยถึง 333 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 28.81

อยู่คนเดียว	อยู่ 2 คน	อยู่ 3 คน	อยู่ 4 คน	อยู่ 5 คน	อยู่ 6 คน	7 คนขึ้นไป
259	300	264	201	75	37	20
22.40	25.95	22.84	17.39	6.49	3.20	1.73

นอกจากนี้หากมองในภาพรวมผ่านผังชุมชนจะเห็นถึงความสัมพันธ์ของผู้นคนในชุมชน ที่มีการจัดตั้งกลุ่มอยู่อาศัยเป็นกลุ่มย่อยเพื่อการจัดการและการอยู่ร่วมกัน โดยแต่ละกลุ่มย่อยมีที่มาจากการเป็นเครือญาติ ความผูกพัน สัมพันธ์ กลุ่มสังคมที่มีกิจกรรมร่วมกันมาก่อน

(5) ประเมินร้อยละของมูลค่าที่ดินและที่อยู่อาศัยที่เพิ่มขึ้น

ในการประเมินราคามูลค่าที่ดินและที่อยู่อาศัยโครงการบ้านมั่นคงประจำปีนี้ ได้มีการสืบค้นข้อมูลจากการราคาประเมินค่าก่อสร้างอาคาร พ.ศ. 2564 ของมูลนิธิประเมินค่าหน้าแห่งประเทศไทย (องค์กรสาธารณประโยชน์) (ณ เดือนมีนาคม 2564) พบว่าราคาต้นทุนวัสดุต่างๆในการก่อสร้างเฉลี่ยสูงขึ้นทุกปี โดยในปี พ.ศ. 2564 เฉลี่ยเพิ่มขึ้น 4.48% โดยปัจจัยสำคัญก็คือ เหล็กเพิ่มขึ้น 16% ไม้และอุปกรณ์ไฟฟ้าเพิ่มขึ้น 1.9% ผลิตภัณฑ์คอนกรีตเพิ่มขึ้น 1.5% วัสดุก่อสร้างอื่นๆเพิ่มขึ้น 0.90% ซีเมนต์ลดลง -0.40% ส่วนวัสดุที่มีราคาคงที่ ได้แก่ กระเบื้อง วัสดุฉนวนผิว และสุขภัณฑ์ โดยมีรายละเอียดตามตาราง ดังนี้

วัสดุการก่อสร้าง	อัตราการเพิ่มขึ้น/ลดลง
ไม้	1.90%
ซีเมนต์	-0.40%
ผลิตภัณฑ์คอนกรีต	1.50%
เหล็ก	16.00%
กระเบื้อง	0.00%
วัสดุฉนวนผิว	0.00%
สุขภัณฑ์	0.00%
อุปกรณ์ไฟฟ้า	1.90%
วัสดุก่อสร้างอื่นๆ	0.90%
รวมทั้งสิ้น	4.48%

และการประเมินค่าแรงและภาษี ค่าดำเนินการต่างๆ พบว่าค่าก่อสร้างที่แท้จริงเพิ่มขึ้น 2.89% โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ต้นทุนรวม	สัดส่วน	อัตราการเพิ่มขึ้น/ลดลง	รวม
1. ค่าวัสดุ	60%	4.48%	62.69%
2. ค่าแรง	20%	0.00%	20.00%
3. ค่าไร ภาษีและค่าดำเนินการ	20%	1.00%	20.20%
รวมทั้งสิ้น	100%	เฉลี่ย 2.89%	102.89%

พบว่าการประเมินค่าก่อสร้างโดยรวมค่าวัสดุการก่อสร้าง ค่าแรง และภาษี ค่าดำเนินการต่างๆ ปี 2564 โดยเฉพาะกลุ่มบ้านเดี่ยวตึกชั้นเดียว มีอัตราต้นทุนรวมอยู่ที่ 11,900 – 15,600 บาทต่อตารางเมตร กลุ่มบ้านเดี่ยวตึก 2-3 ชั้น มีอัตราต้นทุนรวมอยู่ที่ 10,900 – 15,600 บาทต่อตารางเมตร และกลุ่มบ้านทาวเฮาส์ 2-3 ชั้น มีอัตราต้นทุนรวมอยู่ที่ 8,200 – 11,400 บาทต่อตารางเมตร ดังตารางที่ปรากฏต่อไปนี้

ราคาประเมินค่าก่อสร้างอาคาร พ.ศ.2563-2564 กำหนดโดยมูลนิธิประเมินค่า-นายหน้าแห่งประเทศไทย

เลขที่	รายการประเภททรัพย์สิน ที่กำหนดราคาตามตาราง	ราคาที่ใช้ในปี 2561			ราคาที่ใช้ในปี 2562			ราคาที่ใช้ในปี 2563			ราคาที่ใช้ในปี 2564			อายุ อาคาร (ปี)	ค่า เสื่อม /ปี	หมายเหตุ
		ต่ำ	ปานกลาง	สูง	ต่ำ	ปานกลาง	สูง	ต่ำ	ปานกลาง	สูง	ต่ำ	ปานกลาง	สูง			
1	บ้านเดี่ยวไม่ขึ้นเดี่ยว	10,100	11,700	13,200	10,000	11,600	13,000	10,100	11,700	13,100	10,700	12,300	13,800	20	5%	ก
2	บ้านเดี่ยวไม่ 2 ชั้น	8,700	11,100	12,800	8,600	11,000	12,600	8,700	11,100	12,700	9,200	11,700	13,400	20	5%	ก
3	บ้านเดี่ยวไม่ ใต้ถุนสูง (ประเมินเฉพาะชั้นบน)	12,800	13,300	14,900	12,600	13,100	14,800	12,700	13,200	14,900	13,400	13,900	15,700	20	5%	ก
4	บ้านครึ่งตึกครึ่งไม้	8,500	10,200	11,600	8,400	10,100	11,500	8,500	10,200	11,600	8,900	10,800	12,200	25	4%	ก
5	บ้านเดี่ยวตึกชั้นเดียว	11,300	12,900	14,800	11,200	12,700	14,700	11,300	12,800	14,800	11,900	13,500	15,600	50	2%	ข
6	บ้านเดี่ยวตึก 2 ชั้น (ระบบ precast)	-	-	-	-	10,500	-	-	10,600	-	-	11,200	-	50	2%	ข
7	บ้านเดี่ยวตึก 2-3 ชั้น	10,300	12,100	14,800	10,200	12,000	14,700	10,300	12,100	14,800	10,900	12,700	15,600	50	2%	ข
8	บ้านแฝดชั้นเดียว	9,500	11,300	12,900	9,400	11,200	12,700	9,500	11,300	12,800	10,100	11,900	13,500	50	2%	ข
9	บ้านแฝด 2-3 ชั้น	8,600	10,000	11,300	8,500	9,900	11,200	8,600	10,000	11,300	9,000	10,600	11,900	50	2%	ข
10	ทาวน์เฮาส์ชั้นเดียว	7,800	9,200	10,100	7,700	9,100	10,000	7,800	9,200	10,100	8,200	9,700	10,700	50	2%	ข
11	ทาวน์เฮาส์ 2-3 ชั้น กว้าง 4 เมตร	7,800	9,000	10,800	7,700	8,900	10,700	7,800	9,000	10,800	8,200	9,500	11,400	50	2%	ข
12	ทาวน์เฮาส์ 2-3 ชั้น กว้าง 5-6 ม. มีเฉลยกลาง	9,100	10,800	12,400	9,000	10,700	12,300	9,100	10,800	12,400	9,600	11,400	13,100	50	2%	ข
13	ทาวน์เฮาส์ 2-3 ชั้น กว้าง 5-6 ม. มีเฉลยกลาง	8,100	9,300	11,300	8,000	9,200	11,200	8,100	9,300	11,300	8,500	9,800	11,900	50	2%	ข
14	ทาวน์เฮาส์ 2 ชั้น กว้าง 5-6 ม. (ระบบ precast)	-	-	-	-	9,200	-	-	9,300	-	-	9,800	-	50	2%	ข
15	ห้องแถวไม้ 1-2 ชั้น	5,700	7,300	-	5,600	7,200	-	5,600	7,300	-	5,900	7,700	-	20	5%	ก
16	อาคารพาณิชย์ชั้นเดียว	5,800	6,600	7,800	5,700	6,500	7,700	5,700	6,600	7,800	6,100	7,000	8,200	50	2%	ข
17	อาคารพาณิชย์ 2-3 ชั้น	6,700	8,000	9,100	6,600	7,900	9,000	6,700	8,000	9,100	7,100	8,400	9,600	50	2%	ข
18	อาคารพาณิชย์ 4-5 ชั้น	6,500	7,800	8,600	6,400	7,700	8,500	6,400	7,800	8,600	6,800	8,200	9,000	50	2%	ข
19	อาคารพักอาศัยไม่เกิน 5 ชั้น (ไม่มีลิฟท์)	10,600	13,200	15,100	10,500	13,000	15,000	10,600	13,100	15,100	11,200	13,800	15,900	50	2%	ข
20	อาคารพักอาศัย 6-15 ชั้น*	12,800	17,200	20,900	12,600	17,000	20,700	12,700	17,000	20,900	13,400	17,900	22,100	50	2%	ข
21	อาคารพักอาศัย 16-25 ชั้น	17,100	21,600	27,400	16,900	21,300	27,100	16,900	21,500	27,300	17,800	22,700	28,800	50	2%	ข
22	อาคารพักอาศัย 26-35 ชั้น	19,000	24,300	30,800	18,800	24,000	30,400	18,900	24,200	30,500	19,900	25,500	32,200	50	2%	ข
23	อาคารสูง <23 เมตร	-	17,300	21,200	-	17,100	21,000	-	17,100	21,200	-	18,100	22,400	50	2%	ข
24	อาคารสูง >23 เมตร ไม่เกิน 20 ชั้น	-	19,900	25,300	-	19,700	25,000	-	19,900	25,200	-	21,000	26,600	50	2%	ข
25	อาคารสูง 21-35 ชั้น	-	25,800	34,500	-	25,500	34,100	-	25,700	34,300	-	27,100	36,200	50	2%	ข
26	อาคารสูงพิเศษค่าสูงไม่เกิน 3 ชั้น	-	16,600	19,400	-	16,500	19,200	-	16,600	19,300	-	17,500	20,400	50	2%	ข
27	ศูนย์การค้าสูง 4 ชั้นขึ้นไป	-	23,000	28,100	-	22,700	27,800	-	22,900	28,000	-	24,200	29,500	50	2%	ข
28	อาคารจอดรถ ส่วนบนดิน	9,900	10,700	-	9,800	10,600	-	9,900	10,700	-	10,500	11,300	-	50	2%	ข
29	อาคารจอดรถ ส่วนใต้ดิน (1-2 ชั้น)	-	17,700	-	-	17,500	-	-	17,600	-	-	18,600	-	50	2%	ข
30	อาคารจอดรถ ส่วนใต้ดิน (3-4 ชั้น)	-	28,500	-	-	28,200	-	-	28,300	-	-	29,800	-	50	2%	ข
31	โกดัง-โรงงานทั่วไป	6,100	7,800	-	6,000	7,700	-	6,000	7,800	-	6,400	8,200	-	30	3%	ข
32	ห้องเย็นอุตสาหกรรม (0 ถึง -18 องศาเซลเซียส) ไม่รวมอุปกรณ์ทำความเย็น	-	-	-	-	-	-	15,100	20,200	25,200	15,900	21,300	26,600	20	5%	ก
33	อาคารสโมสร (โครงการจัดสรรที่อยู่อาศัย)	-	-	-	-	-	-	13,100	15,100	20,200	13,800	15,900	21,300	50	2%	ข
34	ถังเก็บน้ำสูง (ถังแบบเปิด 15-20-30 ซม. /ชุด) ไม่รวมอุปกรณ์สูบน้ำ	-	-	-	-	-	-	201,600	251,900	352,700	212,300	265,600	372,300	20	5%	ก
35	บ้านเบ็ดเตล็ด บ้านเช่ารูป	-	-	-	-	-	-	10,600	12,100	14,100	11,200	12,700	14,900	50	2%	ข
36	โรงพยาบาลเอกชน (สูง 1-8 ชั้น)	-	-	-	-	-	-	22,200	25,200	30,200	23,400	26,600	31,900	50	2%	ข
37	สถานีบริการน้ำมัน	-	-	-	-	-	-	4,500	5,500	6,600	4,700	5,800	7,000	50	3%	ข
38	โชว์รูมรถยนต์	-	-	-	-	-	-	7,600	9,600	12,100	8,000	10,200	12,700	50	3%	ข
39	โรงงานเอกชน (สูง 1-4 ชั้น)	-	-	-	-	-	-	8,600	10,600	12,100	9,000	11,200	12,700	50	2%	ข
40	ภัตตาคารร้านอาหาร	-	-	-	-	-	-	7,600	9,600	11,100	8,000	10,200	11,700	50	2%	ข
41	อาคารไปรษณีย์ไทย (ไม่ลึก หรือเทียบเท่า)	-	-	-	-	-	-	25,200	35,300	45,300	26,600	37,200	47,800	50	2%	ข
42	ตลาดสด	-	-	-	-	-	-	3,400	4,000	4,500	3,600	4,200	4,700	50	3%	ข
43	อู่ซ่อมรถยนต์	-	-	-	-	-	-	4,200	5,500	6,800	4,400	5,800	7,000	50	3%	ข
44	ห้องนํ้ารวม	-	-	-	-	-	-	12,100	15,100	17,000	12,700	15,900	17,900	50	3%	ข
45	โรงแรมหรู	-	-	-	-	-	-	8,600	9,900	12,100	9,000	10,500	12,700	50	3%	ข
46	สนามเทนนิส: 1 สนาม	1,751,000	-	-	1,730,000	-	-	1,743,000	-	-	1,839,000	-	-	30	3%	ข
47	สนามเทนนิส: 3 สนามติดกัน	1,452,000	-	-	1,435,000	-	-	1,446,000	-	-	1,526,000	-	-	30	3%	ข
48	ถนนคอนกรีต (หมู่บ้าน โครงการจัดสรร)	800	-	-	800	-	-	800	-	-	800	-	-	30	3%	ข
49	ถนนลาดยาง	400	-	-	400	-	-	400	-	-	400	-	-	30	3%	ข
50	ลานคอนกรีต	500	-	-	500	-	-	500	-	-	500	-	-	30	3%	ข
51	รั้วฐานลึกลับ (แบบไม่มีกำแพงกันดิน)	1,200	-	-	1,200	-	-	1,200	-	-	1,200	-	-	30	3%	ข
52	โรงเลี้ยงสัตว์ (ไก่ สุกร ธรรมชาติ)	2,500	-	-	2,500	-	-	2,500	-	-	2,700	-	-	30	3%	ข
53	ส่วนโถงหลังคาคลุม (ที่จอดรถ)	1,500	-	-	1,500	-	-	1,500	-	-	1,500	-	-	30	3%	ข

ก่อนเข้าร่วมโครงการ	หลังเข้าร่วมโครงการ
ชุมชนบ้านมั่นคงเจริญชัยนิมิตใหม่ เขตจตุจักร กรุงเทพฯ • แบบบ้านเดี่ยว 2 ชั้น ขนาด 100 ตารางเมตร หรือ 25 ตารางวา • ต้นทุนในการก่อสร้าง 400,000 บาท • ราคาประเมิน ณ ปี 2564 โดยชุมชนประเมินเอง อยู่ที่ 2,000,000 บาท	
	
สหกรณ์เคหสถานชุมชนคลองบางพราน จำกัด เขตบางบอน กรุงเทพมหานคร • แบบบ้านแถว 2 ชั้น ขนาด 42 ตารางเมตร หรือ 10.5 ตารางวา • ต้นทุนในการก่อสร้าง 450,000 บาท • ราคาประเมิน ณ ปี 2564 โดยชุมชนประเมินเอง อยู่ที่ 850,000 บาท	
	
สหกรณ์เคหสถานอินทร์อุดมพัฒนา จำกัด ทน.นนทบุรี นนทบุรี • แบบบ้านแถว 2 ชั้น ขนาด 48 ตารางเมตร หรือ 12 ตารางวา • ต้นทุนในการก่อสร้าง 350,000 บาท • ราคาประเมิน ณ ปี 2564 โดยชุมชนประเมินเอง อยู่ที่ 1,500,000 บาท	
	
สหกรณ์เคหสถานชุมชนร่วมมิตรพัฒนา จำกัด ทต.บางสีทอง นนทบุรี • แบบบ้านแถว 2 ชั้น ขนาด 26.25 ตารางเมตร หรือ 6.56 ตารางวา • ต้นทุนในการก่อสร้าง 250,000 บาท • ราคาประเมิน ณ ปี 2564 โดยชุมชนประเมินเอง อยู่ที่ 700,000 บาท	
	

ก่อนเข้าร่วมโครงการ	หลังเข้าร่วมโครงการ
สหกรณ์บ้านมั่นคงเทศบาลตำบลหันคา จำกัด ทต.หันคา ชัยนาท ● แบบบ้านเดี่ยว 2 ชั้น ขนาด 75 ตารางเมตร หรือ 18.75 ตารางวา ● ต้นทุนในการก่อสร้าง 285,000 บาท ● ราคาประเมิน ณ ปี 2564 โดยชุมชนประเมินเอง อยู่ที่ 400,000 บาท	
	
กลุ่มออมทรัพย์ชุมชนหน้า ม.มหามงกุฏ อบต.ศาลายา นครปฐม ● แบบบ้านเดี่ยว 2 ชั้น ขนาด 42 ตารางเมตร หรือ 10.5 ตารางวา ● ต้นทุนในการก่อสร้าง 320,000 บาท ● ราคาประเมิน ณ ปี 2564 โดยชุมชนประเมินเอง อยู่ที่ 500,000 บาท	
	
สหกรณ์ปฏิรูปที่ดินระบำ จำกัด ทต.ลานสัก อุทัยธานี ● แบบบ้านเดี่ยวชั้นเดียว ขนาด 24 ตารางเมตร หรือ 8 ตารางวา ● ต้นทุนในการก่อสร้าง 50,000 บาท ● ราคาประเมิน ณ ปี 2564 โดยชุมชนประเมินเอง อยู่ที่ 90,000 บาท	
	
สหกรณ์การเกษตรปากช่อง จำกัด ทม.ปากช่อง นครราชสีมา ● แบบบ้านเดี่ยวชั้นเดียว ขนาด 80 ตารางเมตร หรือ 20 ตารางวา ● ต้นทุนในการก่อสร้าง 100,000 บาท ● ราคาประเมิน ณ ปี 2564 โดยชุมชนประเมินเอง อยู่ที่ 300,000 บาท	
	

ก่อนเข้าร่วมโครงการ	หลังเข้าร่วมโครงการ
สหกรณ์บริการคู้มเกล้าโคราชมั่นคง จำกัด เทศบาลนครนครราชสีมา นครราชสีมา • แบบบ้านเดี่ยวแถวเดียว ขนาด 60 ตารางเมตร หรือ 15 ตารางวา • ต้นทุนในการก่อสร้าง 200,000 บาท • ราคาประเมิน ณ ปี 2564 โดยชุมชนประเมินเอง อยู่ที่ 500,000 บาท	
	
สหกรณ์บ้านมั่นคงเปี่ยมสุขเวียงสระ จำกัด เทศบาลตำบลเวียงสระ สุราษฎร์ธานี • แบบบ้านเดี่ยวแถวเดียว ขนาด 37.8 ตารางเมตร หรือ 9.45 ตารางวา • ต้นทุนในการก่อสร้าง 250,000 บาท • ราคาประเมิน ณ ปี 2564 โดยชุมชนประเมินเอง อยู่ที่ 700,000 บาท	
	

โดยโครงการบ้านมั่นคงได้สนับสนุนให้ชุมชนมีการปรับปรุงที่อยู่อาศัยและพัฒนาระบบสาธารณูปโภคพื้นฐานที่จำเป็น ตลอดจนพัฒนาสภาพแวดล้อมของชุมชนให้ดีขึ้น เพื่อให้คุณภาพชีวิตของคนในชุมชนดีขึ้น และเชื่อมโยงกับการพัฒนาสังคมด้านอื่นๆ โดยกระบวนการสร้างบ้านสถาบันฯ พยายามส่งเสริมให้เกิดการการก่อสร้างด้วยต้นทุนที่ต่ำที่สุด เพื่อให้สมาชิกสามารถผ่อนจ่ายค่าบ้านได้ โดยอนุมัติวงเงินสินเชื่อให้รายละไม่เกิน 330,000 บาท กรณีปลูกสร้างบ้านบนที่ดินเช่าความสูงไม่เกิน 2 ชั้น และไม่เกิน 360,000 บาท กรณีซื้อที่ดินและปลูกสร้างบ้าน/กรณีปลูกสร้างบ้านบนที่ดินเช่าความสูง 3 ชั้นขึ้นไป ระยะเวลาไม่เกิน 20 ปี อัตราดอกเบี้ยคงที่ร้อยละ 4 บาท/ปี จากข้อมูลตารางข้างต้น พบว่าสมาชิกโครงการบ้านมั่นคง 1,318ครัวเรือน 10 ชุมชน 10 เมือง/ตำบล 7 จังหวัด ลักษณะการปลูกสร้างบ้านส่วนใหญ่เป็นบ้านเดี่ยวและบ้านแถว ความสูงไม่เกิน 2 ชั้น และมีเงื่อนไขที่ทุกบ้านจะต้องไม่ทำรั้วล้อมกัน เพื่อไม่ให้เกิดการอยู่อาศัยเป็นรายปัจเจก รวมทั้งมีการเลือกสีหลังคาในโทนสีเดียวกัน เพื่อบ่งบอกสัญลักษณ์ของการเป็นชุมชนเดียวกัน นั้น

ประเมินที่อยู่อาศัย : การจัดเก็บข้อมูลโครงการบ้านมั่นคงทุกภูมิภาค 10 ชุมชนทั่วประเทศ โดยมีการสอบถามเพื่อตรวจสอบราคาต้นทุนการก่อสร้าง และราคาประเมินตัวบ้านจากการมีบุคคลภายนอกมาสอบถามราคาค่าเช่าและราคาขายจากสมาชิกโครงการบ้านมั่นคง พร้อมเปรียบเทียบราคาประเมินต้นทุนการก่อสร้างกับตารางข้างต้นของมูลนิธิประเมินค่าายหน้าแห่งประเทศไทย (องค์กรสาธารณประโยชน์) (ณ เดือนมีนาคม 2564) ในระดับราคาปานกลาง ดังนี้

ชุมชน	ครัวเรือน	ปี พ.ศ.โครงการ	รูปแบบบ้าน	ขนาด (ตร.ม.)	งบอุดหนุนที่อยู่อาศัย	สินเชื่อบ้าน	ต้นทุนก่อสร้างต่อหลัง (ข้อมูลจากสมาชิก)	ประเมินราคาบ้าน ตามราคาต้นทุนก่อสร้างต่อหลัง ณ 2564 (ตามตารางข้างต้น)	ส่วนต่าง	ร้อยละ
ชุมชนบ้านมั่นคงเจริญชัยนิมิตใหม่ เขตจตุจักร กรุงเทพฯ	89	2546	บ้านเดี่ยว 2 ชั้น	100 ตร.ม.	1,780,000 (20,000 ต่อคร.)	-	400,000 บาท	1,270,000 บาท (12,700 บาท/ตร.ม.)	+870,000	+217.5%
สหกรณ์เคหสถานชุมชนคลองบางพราน จำกัด เขตบางบอน กรุงเทพฯ	103	2551	บ้านแถว 2 ชั้น	42 ตร.ม.	-	18,043,370 (175,178 ต่อคร.)	450,000 บาท	399,000 บาท (9,500 บาท/ตร.ม.)	-51,000	-11.33%
สหกรณ์เคหสถานอินทร์อุดมพัฒนา จำกัด ทน.นนทบุรี นนทบุรี	153	2551	บ้านแถว 2 ชั้น	48 ตร.ม.	-	27,033,031 (176,686 ต่อคร.)	350,000 บาท	456,000 บาท (9,500 บาท/ตร.ม.)	+106,000	+30.29%
สหกรณ์เคหสถานชุมชนร่วมมิตรพัฒนา จำกัด ทต.บางสีทอง นนทบุรี	238	2550	บ้านแถว 2 ชั้น	26.25 ตร.ม.	4,760,000 (20,000 ต่อคร.)	28,211,985 (188,537 ต่อคร.)	250,000 บาท	249,375 บาท (9,500 บาท/ตร.ม.)	-625	-0.25%
สหกรณ์บ้านมั่นคงเทศบาลตำบลหันคา จำกัด ทต.หันคา ชัยนาท	110	2554	บ้านเดี่ยว 2 ชั้น	75 ตร.ม.	2,750,000 (25,000 ต่อคร.)	18,037,800 (163,980 ต่อคร.)	400,000 บาท	952,500 บาท (12,700 บาท/ตร.ม.)	+552,500	+138.12%
กลุ่มออมทรัพย์ชุมชนหน้า ม.มทามงกุฏ อบต.ศาลายา นครปฐม	61	2560	บ้านเดี่ยว 2 ชั้น	42 ตร.ม.	1,525,000 (25,000 ต่อคร.)	15,060,466 (242,892 ต่อคร.)	500,000 บาท	533,400 บาท (12,700 บาท/ตร.ม.)	+33,400	+6.68%
สหกรณ์ปฏิรูปที่ดินระบำ จำกัด ทต.ลานสัก อุทัยธานี	349	2560	บ้านเดี่ยว	24	13,960,000	-	50,000 บาท	324,000 บาท	+274,000	+548%

ชุมชน	ครัวเรือน	ปี พ.ศ.โครงการ	รูปแบบบ้าน	ขนาด (ตร.ม.)	งบอุดหนุนที่อยู่อาศัย	สินเชื่อบ้าน	ต้นทุนก่อสร้างต่อหลัง (ข้อมูลจากสมาชิก)	ประเมินราคาบ้าน ตามราคาต้นทุนก่อสร้างต่อหลัง ณ 2564 (ตามตารางข้างต้น)	ส่วนต่าง	ร้อยละ
			ชั้นเดียว	ตร.ม.	(40,000 ต่อคร.)			(13,500 บาท/ตร.ม.)		
สหกรณ์การเกษตรในเขตปฏิรูปที่ดินปากช่อง จำกัด ทม.ปากช่อง นครราชสีมา	82	2560	บ้านเดี่ยว ชั้นเดียว	80 ตร.ม.	3,280,000 (40,000 ต่อคร.)	-	100,000 บาท	1,080,000 บาท (13,500 บาท/ตร.ม.)	+980,000	+980%
สหกรณ์บริการคัมเกล้าโคราชมั่นคง จำกัด ทน.นครราชสีมา นครราชสีมา	47	2547	บ้านเดี่ยว ชั้นเดียว	60 ตร.ม.	-	4,118,000 (87,617 ต่อคร.)	200,000 บาท	810,000 บาท (13,500 บาท/ตร.ม.)	+610,000	+305%
สหกรณ์บ้านมั่นคงเปี่ยมสุขเวียงสระ จำกัด ทต.เวียงสระ สุราษฎร์ธานี	86	2551	บ้านแถว 2 ชั้น	37.8 ตร.ม.	2,150,000 (25,000 ต่อคร.)	13,942,000 (162,116 ต่อคร.)	250,000 บาท	359,100 บาท (9,500 บาท/ตร.ม.)	+109,100	+43.64%
	1,318				30,205,000	124,446,652	~295,000 บาท	~643,337 บาท	~348,337	~+118%

สรุปผล สถาบันฯได้สนับสนุนงบประมาณอุดหนุนสร้างบ้านและสินเชื่อเพื่อที่อยู่อาศัยให้กับกลุ่มองค์กรชุมชนที่เสนอโครงการทั้ง 10 ชุมชน จำนวนทั้งสิ้น 154,651,652 บาท โดยประเมินต้นทุนในการก่อสร้างจริง (จากการให้ข้อมูลของสมาชิก) เฉลี่ยหลังละ 295,000 บาท เปรียบเทียบประเมินราคาบ้านตามราคาต้นทุนก่อสร้างต่อหลัง (ราคาก่อสร้างปี 2564 ในระดับปานกลาง โดยมูลนิธิประเมินค่าทรัพย์สินแห่งประเทศไทย) พบว่าราคาการก่อสร้างโดยทั่วไปเฉลี่ยเพิ่มสูงขึ้นเป็นหลังละ 643,337 บาท เกิดส่วนต่างของต้นทุนการก่อสร้างเพิ่มขึ้นเฉลี่ยหลังละ 348,337 บาท ซึ่งสาเหตุจากต้นทุนก่อสร้างที่ต่ำกว่าราคากลาง เกิดจากกระบวนการทำงานที่ทางสถาบันฯ ได้ส่งเสริมให้ผู้เข้ามาเป็นสมาชิกโครงการบ้านมั่นคง ต้องฝึกฝนและดำเนินการบริหารงานก่อสร้างด้วยตนเอง หรือรวมกลุ่มเป็นทีมช่างชุมชน รวมทั้งการจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ก่อสร้างจากห้างร้านเดียวกัน จึงทำให้ลดต้นทุนค่าแรง ค่าวัสดุอุปกรณ์ไปได้จำนวนมาก

อัตราที่สูงขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 118 หรือ 1 เท่าตัว กล่าวคือจากราคาต้นทุนในการก่อสร้างบ้านเฉลี่ยหลังละ 295,000 บาท ปัจจุบันราคาต้นทุนในการก่อสร้างบ้านเฉลี่ยหลังละ 643,337 บาท เกิดมูลค่าส่วนต่างจากราคาต้นทุนเฉลี่ยต่อหลังถึง 348,337 บาท โดยชุมชนที่มีอัตราการก้าวกระโดดของการประเมินสูงสุดอยู่ที่จังหวัดนครราชสีมา ได้แก่ สหกรณ์การเกษตรในเขตปฏิรูปที่ดินปากช่อง จำกัด ซึ่งขณะนี้อัตราค่าบ้านสูงขึ้นร้อยละ 980 หรือคิดเป็น 9 เท่า ในช่วงเวลาจากปี 2560-2564 รวมระยะเวลา 5 ปี โดยไม่นับรวมมูลค่าที่ดิน เนื่องจากสมาชิกใช้วิธีการจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ก่อสร้างจากห้างร้านเดียวกัน ปลูกสร้างบ้านโดยใช้แรงงานและช่างชุมชน รวมถึงการรักษากำไรไม่ให้เสื่อมสภาพลงไปด้วย

ประเมินที่ดิน การจัดเก็บข้อมูลโครงการบ้านมั่นคงทุกภูมิภาค 10 ชุมชนทั่วประเทศ โดยมีการสอบถามเพื่อตรวจสอบราคาต้นทุนการซื้อที่ดิน และราคาประเมินราคาขายที่ดินในปัจจุบัน ณ สิงหาคม 2564 โดยราคาประเมินอ้างอิงจากผลสรุปราคาประเมินทุนทรัพย์ที่ดินในปริมาณพลและภูมิภาค กรมธนารักษ์ ปี 2564 ดังนี้

ชุมชน	คร.	ปี พ.ศ. โครงการ	ประเภท ที่ดิน	กรรมสิทธิ์	เจ้าของที่ดิน	ขนาด (ไร่-งาน-ตร.วา)	สินเชื่อดิน	ต้นทุนการซื้อที่ดิน (ข้อมูลจากสมาชิก)	ประเมินราคาที่ดิน ณ ส.ค. 64 จากราคาที่ดิน (กรมธนารักษ์)	ส่วนต่าง	ร้อยละ
ชุมชนบ้านมั่นคงเจริญชัยนิมิตใหม่ เขตจตุจักร กรุงเทพฯ	89	2546	เอกชน	ซื้อที่ดิน	สหกรณ์	5-0-35 ไร่ (2,035 ตร.วา)	18,553,400	15,262,500 7,500 บาท/ตร.วา ต่อรองจากราคา 30,000 บาท/ตร.วา	132,275,000 65,000 บาท/ตร.วา	+ 117,012,500	+766.67%
สหกรณ์เคหสถานชุมชนคลองบาง พราน จำกัด เขตบางบอน กรุงเทพฯ	103	2551	เอกชน	ซื้อที่ดิน	สหกรณ์	4-1-19 ไร่ (1,719 ตร.วา)	10,450,392	12,033,000 7,000 บาท/ตร.วา	34,380,000 20,000 บาท/ตร.วา	+ 22,347,000	+ 185.71%
สหกรณ์เคหสถานอินทร์อุดมพัฒนา จำกัด ทน.นนทบุรี นนทบุรี	153	2551	เอกชน	ซื้อที่ดิน	สหกรณ์	7-0-65.1 ไร่ (2,865.1 ตร.วา)	16,616,800	19,001,343 6,632 บาท/ตร.วา	74,492,600 26,000 บาท/ตร.วา	+ 55,491,257	+ 292.04%
สหกรณ์เคหสถานชุมชนร่วมมิตร พัฒนา จำกัด ทต.บางสีทอง นนทบุรี	238	2550	เอกชน	ซื้อที่ดิน	สหกรณ์	6-2-78 ไร่ 1-2-42 ไร่ (3,320 ตร.วา)	38,825,400	43,139,333 12,993 บาท/ตร.วา	49,800,000 15,000 บาท/ตร.วา	+ 6,660,667	+ 15.44%
สหกรณ์บ้านมั่นคงเทศบาลตำบล หันคา จำกัด ทต.หันคา ชัยนาท	110	2554	เอกชน	ซื้อที่ดิน	สหกรณ์	10-1-80 ไร่ (4,180 ตร.วา)	2,821,500	3,135,000 750 บาท/ตร.วา	4,180,000 1,000 บาท/ตร.วา	+ 1,045,000	+ 33.33%
กลุ่มออมทรัพย์ชุมชนหน้า ม.มหา มงกุฏ อบต.ศาลายา นครปฐม	61	2560	วัด	เช่า	วัด สุวรรณาราม	6 ไร่ (2,400 ตร.วา)	-	เช่าที่ดิน	36,000,000 15,000 บาท/ตร.วา	-	-
สหกรณ์ปฏิรูปที่ดินระบํา จำกัด ทต. ลานสัก อุทัยธานี	349	2560	ส.ป.ก.	เช่า	ส.ป.ก.	3,239-2-39 ไร่ (1,295,839 ตร.วา)	2,100 ต่อไร่	ได้รับการจัดสรรที่ดิน	323,959,750 250 บาท/ตร.วา	-	-
สหกรณ์การเกษตรปากช่อง จำกัด ทม.ปากช่อง นครราชสีมา	82	2560	ส.ป.ก.	เช่า	ส.ป.ก.	537-1-47 ไร่ (214,947 ตร.วา)	2,100 ต่อไร่	ได้รับการจัดสรรที่ดิน	225,694,350 1,050 บาท/ตร.วา	-	-
สหกรณ์บริการคัมเกล้าโคราชมั่นคง จำกัด ทน.นครราชสีมา นครราชสีมา	47	2547	เอกชน	ซื้อที่ดิน	สหกรณ์	6 ไร่ (2,400 ตร.วา)	3,000,000	3,300,000 1,375 บาท/ตร.วา	28,800,000 12,000 บาท/ตร.วา	+ 25,500,000	+ 772.73%

ชุมชน	คร.	ปี พ.ศ. โครงการ	ประเภท ที่ดิน	กรรมสิทธิ์	เจ้าของที่ดิน	ขนาด (ไร่-งาน-ตร.วา)	ลินเชื้อที่ดิน	ต้นทุนการซื้อที่ดิน (ข้อมูลจากสมาชิก)	ประเมินราคาที่ดิน ณ ส.ค. 64 จากราคาที่ดิน (กรมธนารักษ์)	ส่วนต่าง	ร้อยละ
สหกรณ์บ้านมั่นคงเปี่ยมสุขเวียงสระ จำกัด ทต.เวียงสระ สุราษฎร์ธานี	86	2551	เอกชน	ซื้อที่ดิน	สหกรณ์	1-3-14 ไร่ 1-2-62.2 ไร่ (1,376.2 ตร.วา)	4,800,000	5,280,000 3,837 บาท/ตร.วา	5,504,800 4,000 บาท/ตร.วา	+ 224,800	+ 4.26%
	1,318						95,067,492	101,151,176	329,432,400	+ 228,281,224	+ 295.74%

สถาบันฯ ได้สนับสนุนสินเชื่อเพื่อซื้อที่ดินจำนวนทั้งสิ้น 95,067,492 บาท ต้นทุนรวมในการซื้อที่ดินทั้ง 7 แปลง *ไม่นับรวมแปลงที่ดินที่ได้รับการอนุญาตให้เช่าจากหน่วยงานรัฐหรือที่ดินวัด พบว่ามีต้นทุนรวมอยู่ที่ 101,151,176 บาท โดยการสนับสนุนสินเชื่อเพื่อซื้อที่ดินจากสถาบันฯ จะสนับสนุนในอัตราร้อยละ 90 ของราคาซื้อที่ดิน ส่วนอีกร้อยละ 10 สมาชิกชุมชนจะต้องรวมกลุ่มกันออมทรัพย์เพื่อสมทบซื้อได้ด้วยตนเอง ซึ่งจากการประเมินมูลค่าที่ดินในปัจจุบันมีอัตราสูงขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 295.74 หรือคิดเป็น 2-3 เท่าตัว โดยเฉพาะพื้นที่กรุงเทพฯ (เขตจตุจักร) เนื่องจากมีการขยายเส้นทางการคมนาคมรถไฟความเร็วสูงบริเวณหน้าโครงการ

อาจกล่าวได้ว่าเงินงบประมาณที่สนับสนุนไม่ว่าจะเป็นงบประมาณอุดหนุนหรืองบประมาณสินเชื่อทั้งบ้านและที่ดิน สถาบันฯ ได้ลงทุนไปอย่างคุ้มค่า เกิดมูลค่าเพิ่มจากการทำโครงการในด้านเศรษฐกิจ แต่เพื่อไม่ให้บ้านและที่ดินหลุดมือไปจากสมาชิกชุมชนที่เป็นผู้ที่มีรายได้มาก่อน สถาบันฯ จึงมีกระบวนการทางสังคม กรอบกติกา ที่เน้นสิทธิร่วมกันของชุมชน เช่น การถือครองกรรมสิทธิ์ที่ดินในนามองค์กรชุมชน มีระบบสหกรณ์ที่ช่วยบริหารจัดการให้สมาชิกดำเนินตามระบบ ระเบียบ เป็นต้น

3.2 ผลการศึกษาร้อยละของรายได้ รายจ่าย และภาระหนี้สินที่เพิ่มขึ้น

(1) ความเพียงพอของรายได้ต่อรายจ่ายในครัวเรือน และภาระค่าใช้จ่ายในการส่งบ้าน

สมาชิกชุมชนบ้านมั่นคงในฝั่งเมืองส่วนใหญ่จะมีอาชีพในลักษณะหาเช้ากินค่ำ หรือรับจ้างให้พอมีรายได้พอรายจ่ายไปแต่ละเดือน บางรายเมื่อตั้งตัวได้ก็จะเริ่มเก็บออมเงินเพื่อสร้างความมั่นคงในชีวิตให้ดียิ่งขึ้น ส่วนในฝั่งชนบทเกือบทั้งหมดจะประกอบอาชีพเกษตรกรรมและทำปศุสัตว์ขนาดเล็ก โดยเมื่อดำเนินการสอบถามถึงความสมดุลระหว่างรายได้กับรายจ่ายจากสมาชิก 1,156 ครัวเรือน พบว่าในสถานะปกติสมาชิกส่วนใหญ่มีรายได้เพียงพอต่อรายจ่าย แต่ไม่มีเงินเหลือเก็บ 698 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 60.38 ถัดมาสำหรับสมาชิกที่มีรายได้เพียงพอและมีเงินเหลือเก็บ 325 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 28.11 และสำหรับสมาชิกที่ยังไม่สามารถหารายได้ให้เพียงพอต่อรายจ่ายอีก 133 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 11.51 ซึ่งต้องศึกษาเพิ่มเติมว่าสมาชิกที่มีรายได้ไม่เพียงพอต่อรายจ่ายนี้ระบบชุมชนบ้านมั่นคงจะมีการช่วยเหลือเกื้อกูลกันอย่างไร เช่น การกู้ยืมเงินจากกลุ่มออมทรัพย์ชุมชน สหกรณ์ เป็นต้น

ความเพียงพอของรายได้ต่อรายจ่ายในครัวเรือน		จำนวน (N=1,156 คร.)	ร้อยละ (100.00)
1.	ไม่เพียงพอ	133	11.51
2.	เพียงพอ แต่ไม่มีเงินเหลือเก็บ	698	60.38
3.	เพียงพอ มีเงินเหลือเก็บ	325	28.11

ภาระค่าใช้จ่ายจากการผ่อนชำระบ้านมั่นคงที่เกิดขึ้น พบว่า สมาชิกส่วนใหญ่มีภาระค่าใช้จ่ายต่อเดือนเท่าเดิม 643 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 55.62 เนื่องจากภาระค่าใช้จ่ายในการผ่อนชำระค่าบ้านและที่ดินจากโครงการบ้านมั่นคง เท่ากับ หรือน้อยกว่าอัตราค่าเช่าบ้านที่เคยจ่ายจึงทำให้สมาชิกกลุ่มนี้มีค่าใช้จ่ายเท่าเดิม ถัดมาสมาชิกที่เห็นว่าค่าใช้จ่ายต่อเดือนสูง หรือเพิ่มมากขึ้น 388 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 33.56 สาเหตุที่ทำให้มีสมาชิกมีภาระค่าใช้จ่ายที่สูงขึ้น อันเนื่องมาจากความต้องการในตกแต่ง ต่อเติมที่อยู่อาศัย การซื้อเฟอร์นิเจอร์ เครื่องใช้ไฟฟ้าใหม่ และยานพาหนะเพื่อลงทุนในการประกอบอาชีพและใช้ในการเดินทาง เนื่องจากครัวเรือนส่วนใหญ่ไม่เคยมีบ้านเป็นของตนเองมาก่อน เมื่อโครงการบ้านมั่นคงสนับสนุนให้สมาชิกมีบ้านเป็นของตนเอง จึงเกิดการลงทุนอันก่อให้เกิดภาระค่าใช้จ่ายตามมา สุดท้ายภาระค่าใช้จ่ายต่อเดือนลดลง 125 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 10.81 เนื่องจากสมาชิกกลุ่มนี้แต่เดิมเคยเช่าบ้านในเขตเมือง หรือพื้นที่เศรษฐกิจทำให้มีภาระค่าเช่าสูง แต่เมื่อได้ย้ายเข้ามาอยู่ในโครงการบ้านมั่นคงทำให้ภาระค่าใช้จ่ายเรื่องที่อยู่อาศัยลดลง อีกทั้งยังมีบ้านเป็นของตนเองที่สามารถใช้ในการประกอบอาชีพได้ หรือบางส่วนสามารถเพิ่มรายได้จากการเป็นช่างชุมชนในการสร้างบ้านให้สมาชิกในโครงการ นอกจากนี้ยังมีพื้นที่บริเวณบ้านที่เป็นสัดส่วน หรือพื้นที่ส่วนกลางของ

ชุมชนสามารถใช้ประโยชน์ในการปลูกผักสวนครัว หรือเลี้ยงสัตว์ ไว้บริโภคภายในครัวเรือน เหลือกก็สามารถแบ่งปันหรือจำหน่าย ทำให้รายจ่ายเรื่องอาหารลดลง หรือสามารถเพิ่มรายได้อีกด้วย

ภาระค่าใช้จ่ายในการส่งบ้านมั่นคง		จำนวน (N=1,156 คร.)	ร้อยละ (100.00)
1.	ทำให้ภาระค่าใช้จ่ายลดน้อยลง	125	10.81
2.	ภาระค่าใช้จ่ายเท่าเดิม	643	55.62
3.	ทำให้ภาระค่าใช้จ่ายเพิ่มมากขึ้น	388	33.56

(2) ประเมินชุมชนในช่วงสถานการณ์แพร่ระบาดโควิด - 19 ที่เกิดขึ้น

จากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ส่งผลกระทบต่อชุมชนบ้านมั่นคงตั้งแต่ระลอกที่ 1 ถึงปัจจุบัน (ระลอกที่ 3) ทั้งในด้านอาหาร และความเป็นอยู่ของสมาชิกในชุมชน เกี่ยวกับการประกอบอาชีพ แต่สำหรับชุมชนบ้านมั่นคงสมาชิกในชุมชนได้ดูแลช่วยเหลือกันซึ่งกันและกันในชุมชนของตนเองและสามารถช่วยเหลือชุมชนข้างเคียงได้ กล่าวคือ

1) การบรรเทาปัญหาความเดือดร้อนเฉพาะหน้า ประกอบด้วย ตั้งจุดคัดกรอง เก็บข้อมูลการเข้าออกของสมาชิกชุมชน สำรวจข้อมูลผู้ที่ได้รับผลกระทบ ทำความสะอาดชุมชนบ้านมั่นคง แจกอุปกรณ์ป้องกันตัว ได้แก่ เจลล้างมือ หน้ากากอนามัย แจกข้าวสารอาหารแห้ง ไข่ไก่ น้ำดื่ม นม เป็นต้น โดยดำเนินการด้วยเงินงบประมาณที่ได้รับและการสมทบโดยกองทุนสวัสดิการเดิมของชุมชน หรืองบประมาณจากหน่วยงานของท้องถิ่น มีการสร้างความเชื่อมโยงกับภาคีในระดับท้องถิ่น เช่น โรงเรียน มหาวิทยาลัย วัด ในการทำงาน

2) การจัดทำครัวกลาง เพื่อกระจายอาหารให้ผู้ที่ได้รับผลกระทบ ทั้งการแจกจ่ายอาหารแห้ง อาหารปรุงสุก โดยให้สมาชิกชุมชนนำภาชนะมารับที่จุดตั้งครัวกลาง

3) การปรับปรุงพื้นที่ว่างเป็นแปลงเกษตรสวนครัวและเลี้ยงสัตว์ โดยการใช้พื้นที่ในบ้าน/หลังบ้าน เพื่อทำเป็นรั้วกินได้ หรือการใช้พื้นที่ส่วนกลางที่ยังไม่ได้พัฒนาของชุมชนเป็นแปลงผักสวนครัวหรือฟาร์มไก่รวม

4) การแปรรูปผลิตภัณฑ์การเกษตรและพัฒนาผลิตภัณฑ์จากอาชีพใหม่ เช่น จักสานโดยกลุ่มผู้สูงอายุ ตลอดจนเปิดช่องทางขายสินค้าของชุมชน ซึ่งเครือข่ายชุมชนมีการจัดจำหน่ายเองโดยสร้างตลาดชุมชน ส่ง Delivery รวมทั้งสร้างช่องทางการขายออนไลน์ และการพัฒนาเป็นวิสาหกิจชุมชน

แต่ต้องยอมรับว่าผลกระทบครั้งนี้ส่งผลให้สมาชิกชุมชนโดยส่วนใหญ่มีเงินรายได้ที่ไม่เพียงพอต่อรายจ่ายถึง 580 ครั้วเรือน คิดเป็นร้อยละ 50.17 ถัดมามีรายได้เพียงพอ แต่ไม่มีเงินเหลือเก็บ 526 ครั้วเรือน คิดเป็นร้อยละ 45.50 และกลุ่มสมาชิกที่ยังมีรายได้เพียงพอ มีเงินเหลือเก็บ 49 ครั้วเรือน คิดเป็นร้อยละ 4.24 ถือเป็นค่าที่แสดงให้เห็นถึงผลกระทบจากสถานการณ์แพร่ระบาดโควิด - 19 เมื่อเปรียบเทียบกับสถานการณ์ในช่วงภาวะปกติ

ความเพียงพอของรายได้ต่อรายจ่ายในครั้วเรือน		จำนวน (N=1,156 คร.)	ร้อยละ (100.00)
1.	ไม่เพียงพอ	580	50.17
2.	เพียงพอ แต่ไม่มีเงินเหลือเก็บ	526	45.50
3.	เพียงพอ มีเงินเหลือเก็บ	49	4.24

4. ร้อยละของคุณค่าทางสังคม

ความเข้มแข็ง ของชุมชน	มีองค์กรการเงิน มีกองทุนสวัสดิการ มีกิจกรรม และกติกาการอยู่ร่วมกัน
โอกาสด้านอาชีพ การศึกษา สังคม	พัฒนาศักยภาพในการเป็นผู้นำ เรียนรู้การบริหารจัดการโครงการ สร้างวินัยการออม ปรับเปลี่ยนสถานะทางสังคม ได้รับการยอมรับจากหน่วยงาน บุตรหลานมีโอกาสทางการศึกษาสูงขึ้น

4.1 ด้านทักษะ ศักยภาพ และชุดประสบการณ์ความรู้

จากการสอบถามจากสมาชิกชุมชน 1,156 ครั้วเรือน พบว่า ในด้านการบริหารงานก่อสร้างที่สมาชิกชุมชนได้เข้าร่วมโครงการบ้านมั่นคงมีการเรียนรู้และลงมือทำด้วยตนเอง หรืออย่างน้อยคือการที่สมาชิกเจ้าของบ้านที่จะอยู่อาศัยนั้นต้องเป็นผู้ตรวจรับบ้านเอง จึงทำให้มีความเชี่ยวชาญด้านงานก่อสร้างเพิ่มมากขึ้น 537 ครั้วเรือน คิดเป็นร้อยละ 46.45 ในด้านการบริหารจัดการงานบัญชีการเงิน ซึ่งสัมพันธ์กับการสนับสนุนให้ชุมชนบริหารจัดการงบประมาณที่ภาครัฐสนับสนุน โดยสถาบันฯมีหน้าที่ในการส่งเสริมการจัดระบบเอกสารการเงิน การใช้จ่ายให้ถูกต้องตามระเบียบนั้น ส่งผลให้สมาชิกมีความเชี่ยวชาญในด้านนี้เพิ่มมากขึ้น 186 ครั้วเรือน คิดเป็นร้อยละ 16.09 เกิดจากการลงมือปฏิบัติการด้วยตนเอง ในกลุ่มสมาชิกบ้านมั่นคงบางคนสามารถยกระดับเป็นวิทยากรที่ให้ความรู้ในพื้นที่อื่นๆ หรือแสวงหารายได้จากการมีความเชี่ยวชาญที่เพิ่มมากขึ้น และความรู้เรื่องงานก่อสร้างและความรู้เรื่องการจัดทำบัญชีการเงินที่เพิ่มขึ้นทั้งสองด้าน 165 ครั้วเรือน คิด

เป็นร้อยละ 14.27 รวมทั้งการพัฒนาศักยภาพด้านอื่นๆที่เพิ่มขึ้น เช่น การบริหารจัดการชุมชน จัดกิจกรรมที่ให้สมาชิกทุกคนเข้ามามีส่วนร่วม การติดต่อประสานงานราชการ การบริหารจัดการที่ดี การจัดการสิ่งแวดล้อม เป็นต้น

การพัฒนาศักยภาพของสมาชิกที่เข้าร่วมโครงการบ้านมั่นคง		จำนวน (N=1,156 คร.)	ร้อยละ (100.00)
1.	ความรู้เรื่องงานก่อสร้าง	537	46.45
2.	ความรู้เรื่องการจัดทำบัญชีการเงิน	186	16.09
3.	ความรู้เรื่องการบริหารจัดการชุมชน	28	2.42
4.	ความรู้เรื่องงานก่อสร้าง , ความรู้เรื่องการจัดทำบัญชีการเงิน	165	14.27
5.	ความรู้เรื่องงานก่อสร้าง , ความรู้เรื่องการบริหารจัดการชุมชน	25	2.16
6.	ความรู้เรื่องงานก่อสร้าง , ความรู้เรื่องการจัดทำบัญชีการเงิน , ความรู้เรื่องการบริหารจัดการชุมชน	12	1.04
7.	ความรู้อื่น ๆ	8	0.69

4.2 ด้านสิทธิ และสถานะภาพ

สภาพปัญหาของความไม่เท่าเทียมกัน การเข้าไม่ถึงโอกาสในการมีที่ดิน ที่อยู่อาศัย และการมีคุณภาพชีวิตที่ดีในสังคม สะท้อนออกมาเป็นภาพที่คนจนจำเป็นต้องอยู่อาศัยกันอย่างหนาแน่นแออัดกลายเป็นแหล่งทรุดโทรม และภาพสถานการณ์ของคนจนที่ต้องถูกไล่รื้อด้วยสาเหตุในการอยู่อาศัยโดยมิชอบ ซึ่งโครงการบ้านมั่นคงได้เป็นส่วนหนึ่งในการผลักดันให้ผู้อยู่อาศัยในชุมชนได้เปลี่ยนสถานะจากผู้บุกรุกที่ดินของรัฐที่ดี กลุ่มผู้เช่า กลุ่มครอบครัวขยายก็ดี เปลี่ยนสถานะเป็นผู้อยู่อาศัยในชุมชนอย่างถูกกฎหมาย เกิดความเท่าเทียมในการมีที่อยู่อาศัยและอยู่ได้อย่างมีศักดิ์ศรี กล่าวคือการใช้ที่อยู่อาศัยในชุมชนอยู่อาศัยที่ดินของรัฐโดยไม่ได้รับอนุญาต หรือไม่เสียค่าเช่าถือเป็นการบุกรุก ซึ่งเป็นการกระทำที่ผิดตามประมวลกฎหมายอาญา จึงมีการแก้ไขปัญหาการบุกรุกโดยจัดทำโครงการบ้านมั่นคง ที่ทำให้ผู้อยู่อาศัยในชุมชนสามารถอยู่อาศัยอย่างถูกกฎหมาย เกิดการบันทึกความร่วมมือกับหน่วยงานในการรับรองการอยู่อาศัย หรือขออนุญาตเช่าอยู่อาศัยในที่ดินระยะยาว เก็บอัตราค่าเช่าที่ดินต่ำสำหรับผู้มีรายได้น้อย เอื้อให้ผู้เดือดร้อนสามารถเข้าถึงได้

นอกจากนี้ ผู้อยู่อาศัยในชุมชนสามารถเข้าถึงสิทธิในความเสมอภาค โดยการมีสิทธิและการได้รับสวัสดิการในฐานะการเป็นพลเมืองของเมืองนั้นๆ (Citizen) กล่าวคือการช่วยเหลือผู้มีรายได้น้อยเป็นหน้าที่ของรัฐ โดยรัฐจะต้องอำนวยความสะดวก และสร้างความเท่าเทียมให้แก่ผู้มีรายได้น้อยให้เข้าถึงสิทธิต่างๆ ผลจากการศึกษาพบว่า ภายหลังผู้อยู่อาศัยในชุมชนเข้าร่วมโครงการบ้านมั่นคงแล้วทำให้เข้าถึงสิทธิต่างๆ เช่น สิทธิในการขอทะเบียนบ้าน สิทธิในการเข้าถึงการสนับสนุนระบบสาธารณสุขมูลฐาน สิทธิในการได้รับการรักษาพยาบาล

ของภาครัฐ สิทธิในการกู้ยืมเงินจากสถาบันการเงิน สิทธิในการเป็นพลเมืองที่มีส่วนร่วมในการพัฒนา ทำกิจกรรม หรือแสดงความคิดเห็น เสนอแนวทางการพัฒนาเมืองต่อภาครัฐได้ เกิดการสร้างตัวตนใหม่ จากฐานของความมั่นคงในการครอบครองที่ดินและการพัฒนาที่อยู่อาศัยให้ดีขึ้น ผ่านกระบวนการทำกิจกรรมเพื่อบรรลุเป้าหมาย เพิ่มกระบวนการมีส่วนร่วมของผู้อยู่อาศัยในชุมชน และเพิ่มการเรียนรู้ด้วยตนเอง(กิจกรรมศึกษาเรียนรู้งาน) ผลการดำเนินงานที่ได้จากการสังเกต สัมภาษณ์ พบว่าผู้อยู่อาศัยมีทัศนคติเกี่ยวกับการเข้าถึงสิทธิและสวัสดิการที่ดีขึ้นเมื่อเปรียบเทียบระหว่างช่วงก่อนเข้าร่วมโครงการบ้านมั่นคง และหลังเข้าร่วมโครงการบ้านมั่นคง มีการปรับตัวให้สอดคล้องกับสภาพ Self-reliance (การพึ่งพาตนเอง) และ Sustainable (การอยู่อย่างยั่งยืน)

จากการสอบถามจากสมาชิกชุมชน 1,156 ครั้วเรือน พบว่า หลังจากผู้เดือดร้อนเข้าร่วมโครงการบ้านมั่นคงสามารถเข้าถึงสิทธิ สวัสดิการขั้นพื้นฐาน และความเป็นพลเมืองได้จำนวนเพิ่มมากขึ้น ดังนี้

- 1) ได้รับสิทธิในการมีทะเบียนบ้านเป็นของตนเอง **เพิ่มขึ้น 886 ครั้วเรือน คิดเป็นร้อยละ 76.64** ปัจจุบันสมาชิกชุมชนมีทะเบียนเป็นของตนเองครบถ้วนทั้ง 1,156 คิดเป็นร้อยละ 100.00 ที่ผ่านมาสมาชิกชุมชนอาศัยการต่อพวงทะเบียนบ้านของผู้อื่น หรือทะเบียนบ้านเดิมตามภูมิลำเนา หรือการขึ้นทะเบียนบ้านกลางของรัฐไว้ ซึ่งมีความยากลำบากมากหากต้องเข้าถึงสิทธิการรักษาพยาบาล หรือการศึกษาของบุตรหลาน
- 2) การมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นทั้งในระดับชุมชน/เมือง **เพิ่มขึ้น 527 ครั้วเรือน คิดเป็นร้อยละ 45.59** ปัจจุบันสมาชิกชุมชนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นถึง 1,082 คิดเป็นร้อยละ 93.62
- 3) การมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมทั้งในระดับชุมชน/เมือง **เพิ่มขึ้น 491 ครั้วเรือน คิดเป็นร้อยละ 42.47** ปัจจุบันสมาชิกชุมชนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นถึง 1,082 คิดเป็นร้อยละ 93.62
- 4) การมีส่วนร่วมในการเป็นคณะกรรมการทั้งในระดับชุมชน/เมือง **เพิ่มขึ้น 331 ครั้วเรือน คิดเป็นร้อยละ 28.63** ปัจจุบันสมาชิกชุมชนมีส่วนร่วมในการเป็นคณะกรรมการถึง 500 คิดเป็นร้อยละ 43.25
- 5) การเข้าถึงสิทธิรักษาพยาบาล **เพิ่มขึ้น 172 ครั้วเรือน คิดเป็นร้อยละ 14.88** ปัจจุบันสมาชิกชุมชนมีสิทธิรักษาพยาบาลเพิ่มถึง 1,064 คิดเป็นร้อยละ 92.04
- 6) การเข้าถึงสิทธิการศึกษา **เพิ่มขึ้น 286 ครั้วเรือน คิดเป็นร้อยละ 24.74** ปัจจุบันสมาชิกชุมชนมีสิทธิการศึกษาครบถ้วนทั้ง 1,156 คิดเป็นร้อยละ 100.00
- 7) การเข้าถึงแหล่งเงินกู้ยืมได้ง่ายขึ้น **เพิ่มขึ้น 858 ครั้วเรือน คิดเป็นร้อยละ 74.22** ปัจจุบันสมาชิกชุมชนเข้าถึงแหล่งเงินกู้ยืมได้ง่ายขึ้นถึง 1,060 คิดเป็นร้อยละ 91.70
- 8) การเข้าถึงกองทุนชุมชน/สวัสดิการชุมชน **เพิ่มขึ้น 804 ครั้วเรือน คิดเป็นร้อยละ 69.55** ปัจจุบันสมาชิกชุมชนเข้าถึงกองทุนชุมชน/สวัสดิการชุมชนได้ง่ายขึ้นถึง 963 คิดเป็นร้อยละ 83.30

การเข้าถึงสิทธิขั้นพื้นฐาน และสถานะภาพของสมาชิกชุมชน				จำนวน (N=1,156 คร.)	ร้อยละ (100.00)
1.	ทะเบียนบ้าน	ก่อนเข้าร่วมโครงการ	ไม่มี	886	76.64
			มี	270	23.36
		หลังเข้าร่วมโครงการ	ไม่มี	0	0.00
			มี	1,156	100.00
2.	การแสดงความคิดเห็น	ก่อนเข้าร่วมโครงการ	ไม่มี	601	51.99
			มี	555	48.01
		หลังเข้าร่วมโครงการ	ไม่มี	74	6.40
			มี	1,082	93.60
3.	การร่วมทำกิจกรรมของชุมชน	ก่อนเข้าร่วมโครงการ	ไม่มี	578	50.00
			มี	578	50.00
		หลังเข้าร่วมโครงการ	ไม่มี	87	7.53
			มี	1,069	92.47
4.	การเป็นคณะกรรมการชุมชน/ทีมทำงานชุมชน	ก่อนเข้าร่วมโครงการ	ไม่เคย	987	85.38
			เคย	169	14.62
		หลังเข้าร่วมโครงการ	ไม่เคย	656	56.75
			เคย	500	43.25
5.	การเข้าถึงสิทธิรักษาพยาบาล	ก่อนเข้าร่วมโครงการ	ไม่มี	264	22.84
			มี	892	77.16
		หลังเข้าร่วมโครงการ	ไม่มี	92	7.96
			มี	1,064	92.04
6.	การเข้าถึงสิทธิการศึกษา	ก่อนเข้าร่วมโครงการ	ไม่มี	286	24.74
			มี	870	75.26
		หลังเข้าร่วมโครงการ	ไม่มี	0	0.00
			มี	1,156	100.00
7.	การเข้าถึงแหล่งเงินกู้ยืม	ก่อนเข้าร่วมโครงการ	เข้าถึงยาก	954	82.53

การเข้าถึงสิทธิขั้นพื้นฐาน และสถานะภาพของสมาชิกชุมชน				จำนวน (N=1,156 คร.)	ร้อยละ (100.00)
			เข้าถึง ง่าย	202	17.47
			เข้าถึง ยาก	96	8.30
			เข้าถึง ง่าย	1,060	91.70
8.	การเข้าถึงกองทุนชุมชน / สวัสดิการชุมชน	ก่อนเข้าร่วมโครงการ	ไม่มี	997	86.25
			มี	159	13.75
		หลังเข้าร่วมโครงการ	ไม่มี	193	16.70
			มี	963	83.30

4.3 ด้านความเป็นอยู่ ความสัมพันธ์ในชุมชนบ้านมั่นคง

การสร้างชุมชนให้เข้มแข็งเป็นเป้าหมายสำคัญในการดำเนินโครงการบ้านมั่นคง ใช้การสร้างบ้านเป็นเครื่องมือในการพัฒนาความเข้มแข็งของชุมชนสู่การพัฒนาระบบชุมชนท้องถิ่นจัดการตนเอง ส่งเสริมและสนับสนุนให้ชุมชนมีการบริหารจัดการทุนชุมชน (คน องค์กรชุมชน ทรัพยากร ภูมิปัญญา) พัฒนาทุกเรื่องโดยอาศัยการมีส่วนร่วมของสมาชิก ร่วมคิด ร่วมลงมือทำ บริหารจัดการร่วมกัน สร้างกองทุนชุมชนเป็นกลไกการเงินกลาง เพื่อพัฒนาทุนชุมชนให้กับสมาชิกทุกครอบครัว มีรูปแบบการพัฒนาาร่วมกัน ถือครองกรรมสิทธิ์ร่วมกัน มีการพัฒนาหลากหลายต่อเนื่อง ทั้งเศรษฐกิจ สังคม ความสัมพันธ์ดีขึ้น กิจกรรมสำหรับคนทุกกลุ่มมีความสัมพันธ์ที่ดีกับหน่วยงาน และมีส่วนร่วมเพื่อกำหนดทิศทางการพัฒนาเมืองต่อไป

บ้านที่มากกว่าบ้าน “สร้างคน สร้างชุมชน สร้างพลัง สร้างเมือง สร้างฝันที่เป็นจริง”

1. ให้ความรู้ ความชำนาญ	○ เปิดมุมมองให้กว้างขึ้น ○ มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้มาก ○ มีประสิทธิภาพหลายเรื่อง ○ มีความสามารถป้องกันและแก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง ○ ได้รับความรู้ ความชำนาญเฉพาะด้าน เช่น งานก่อสร้าง การจัดทำบัญชี การเกษตร การบริหารจัดการ การติดต่อหน่วยงานราชการ ฯลฯ ○ ความรู้ ความสามารถในการพัฒนาต่อยอด
2. ให้ความสุขกาย สบายใจ	○ มีบ้านที่ดี มั่นคง แข็งแรง ○ มีสภาพแวดล้อมที่ดี สุขภาพดี ○ มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

	○ มีเพื่อนบ้านที่ดี สังคมดี ไร้กังวล ○ มีชีวิตครอบครัวที่ดี พร้อมหน้าพร้อมตา ○ ไม่ต้องกลัวการไล่ที่มีพลังในการต่อรอง ○ มีสวัสดิการคุ้มครองตลอดชีวิต ○ มีศักดิ์ศรี ...
3. ให้ความมั่นคงในชีวิต	○ มีบ้านเป็นหลักประกันในชีวิต ○ มีความมั่นใจในการรักษาดินรักษากำไร ○ มีสวัสดิการ เกิด แก่ เจ็บ ตาย ○ มีอาชีพมั่นคง มีเงินออมของตัวเอง ○ มีอนาคตที่ดีให้กับลูกหลานในชุมชน
4. ให้สังคมดี	○ มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ พึงพา ช่วยเหลือ ○ เอื้ออาทรต่อกัน เห็นความทุกข์ยากผู้อื่น ○ เป็นผู้ให้มากกว่าผู้รับ ○ ได้รับการยอมรับจากสังคมทั่วไป ○ เป็นพลเมืองที่มีศักดิ์ศรี เท่าเทียม ไม่แบ่งแยกฐานะ เพศ วัย ○ เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ ○ มีความสามัคคี มีพลัง มีเอกภาพ ○ ให้เกียรติกันและกัน ○ เราไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง
5. ให้ความเสมอภาค	○ มีสิทธิ เสรีภาพเท่าเทียมกัน ○ แสดงความคิดเห็น เสนอแนะได้ ○ มีความเป็นประชาธิปไตย ○ ได้รับการยอมรับจากหน่วยงานในระดับต่างๆ ○ ได้รับการยอมรับนับถือจากสังคม ○ มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและแผนต่างๆ
6. ให้พลัง	○ ในการดำเนินชีวิต ○ ในการทำสิ่งยากให้สำเร็จ ○ ในการต่อสู้และสร้างสรรค์สิ่งดีๆ ○ ในการคิดและทำให้เป็นรูปธรรม ○ ในการช่วยเหลือเพื่อน ○ ในการทำสิ่งผิดให้ถูก ○ มีอำนาจในการต่อรองเพื่อความถูกต้องและเป็นธรรม ○ ในการผลักดันให้เกิดสิ่งใหม่ๆ ดีๆ แก่สังคมโดยรวม ○ ในการสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนและสังคม
7. ให้โอกาส	○ ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ○ มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ○ ได้แสดงความคิดเห็น บอกความต้องการ

	○ บริหารจัดการตัวเอง ○ เข้าถึงบริการของรัฐ ○ มีส่วนในการกำหนดข้อตกลง ข้อบัญญัติการพัฒนา ○ สร้างความมั่นคงให้ตนเองและครอบครัว
8. ให้ส่วนร่วมในการเปลี่ยนเมือง	○ เราทำให้สัลดน้อยลง ○ เราทำให้พื้นที่รกร้าง ว่างเปล่า ได้ใช้ประโยชน์ ○ เราได้ทำงานร่วมกับท้องถิ่นและหน่วยงานต่างๆ เพื่อกำหนดทิศทางการพัฒนาเมืองของเรา ○ เราแก้ไขปัญหาพี่น้องคนจนที่รัฐเข้าไม่ถึง
9. ให้ความเปลี่ยนแปลงในชีวิต	○ จากคนจน เป็น คนมีเงินออม ○ จากไร้บ้าน เป็น มีบ้านของตัวเอง ○ จากรากหญ้า เป็น ไม้ใหญ่ ○ จากลูกน้อง เป็น ผู้นำชุมชน ○ จากคนซีกซ้าย เป็น คนกล้า ○ จากคนอ่อนแอ เป็น คนเข้มแข็ง มุมนานะ ○ คิดถึงคนอื่นมากกว่าตัวเอง

5. การเชื่อมโยง บูรณาการความร่วมมือในการพัฒนาโครงการบ้านมั่นคง

การเชื่อมโยงกับหน่วยงานและภาคีต่างๆ สถาบันฯ จะเป็นกลไกกลางที่เชื่อมโยงให้เกิดการบูรณาการการทำงานของทุกหน่วยงานในระดับพื้นที่ โดยมีบทบาทของท้องถิ่นเป็นหัวใจหลักในการสนับสนุนการพัฒนาติดตามสนับสนุนการดำเนินงานโครงการบ้านมั่นคง ร่วมกับผู้แทนชุมชน ผู้แทนเครือข่ายองค์กรชุมชน สถาบันการศึกษา และภาคีพัฒนาอื่นๆในท้องถิ่น ตั้งแต่กระบวนการลงพื้นที่ส่งเสริมทำความเข้าใจกับชุมชน การเรียนรู้ศึกษาดูงานให้กับโครงการบ้านมั่นคงที่เกิดขึ้นใหม่ในเมือง เพื่อสร้างความเชื่อมั่น สร้างความสัมพันธ์ระหว่างคนทำงานทั้งชุดเก่าและชุดใหม่ ผลักดันเรื่องการแก้ไขปัญหาที่อยู่อาศัยและที่ดินในระดับนโยบาย หรือข้อบัญญัติของท้องถิ่น สนับสนุนกิจกรรมการพัฒนาต่างๆ เพื่อให้อยู่ในแผนของเทศบาล เพื่อรับงบประมาณสนับสนุน และเป็นการรับรองข้อมูลให้กับหน่วยงานภาคีต่างๆ ซึ่งที่ผ่านมามีหน่วยงานไฟฟ้า ประปา เข้ามาสนับสนุนการติดตั้งระบบโครงสร้างพื้นฐานให้กับโครงการบ้านมั่นคง หน่วยงานรพ.สต.เข้ามาสนับสนุนเรื่องหลักประกันทางสุขภาพ การตรวจเยี่ยมโดยเครือข่ายอสม.ที่เข้ามาอยู่ในพื้นที่ชุมชนที่เกิดขึ้นใหม่ และเชื่อมโยงกับโครงการนโยบายใหม่ๆของรัฐต่างๆ ส่งผลให้เกิดการยอมรับในกระบวนการภาคประชาชนที่จะลุกขึ้นมาขับเคลื่อนโครงการพัฒนาเมืองต่อไป นอกจากนี้ชุมชนได้ดำเนินการจัดเก็บข้อมูล ทำฐานระบบข้อมูลชุมชนที่ครอบคลุมทั้งต้นทุน ศักยภาพ ทรัพยากร การรวมกลุ่มของชุมชน ทำให้หน่วยงานต่างๆในพื้นที่เข้ามาขอข้อมูลจากชุมชน หน่วยงานได้รับรู้สภาพปัญหา และข้อมูลความต้องการที่แท้จริงของชุมชน เกิดการพัฒนาที่ตรงกับความต้องการของชุมชนมากขึ้น

สรุปได้ว่าชุมชนบ้านมั่นคงมีความสามารถเชื่อมโยงในการทำงานกับภาคีในพื้นที่ได้หลากหลาย และได้รับการยอมรับและความเชื่อมั่นในศักยภาพของชุมชนจากหน่วยงานท้องถิ่นผ่านการดำเนินกิจกรรมที่ผ่านมา ในหลายพื้นที่ที่มีการนำเสนอแผนงานเชื่อมโยงกับหน่วยงานท้องถิ่นในด้านงบประมาณสนับสนุนที่ต่อเนื่องในอนาคต

6. แผนพัฒนาชุมชนบ้านมั่นคงในอนาคต

ชุมชนท้องถิ่นควรเป็นหลักในการพัฒนาพื้นที่ของตนเองด้วยการสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

1) ต้องเกิดจากพื้นฐานของข้อมูลและข้อเท็จจริงในพื้นที่เป็นหลัก โดยสนับสนุนให้ชุมชนท้องถิ่นเป็นแกนหลักในการจัดทำและประสานแผนงบประมาณของหน่วยงานต่างๆ ให้สนับสนุนการพัฒนาอย่างสร้างสรรค์ ปรับระบบกฎเกณฑ์ต่างๆ ที่มีอยู่ให้เป็นเครื่องมือสนับสนุนการพัฒนา

2) ประสานประโยชน์ให้กับคนทุกกลุ่มอย่างเป็นธรรมและทั่วถึง เกิดความสมดุลระหว่างผลเชิงเศรษฐกิจและสังคม ตลอดจนแก้ปัญหาความไม่ถูกต้อง ไม่ถูกกฎหมาย ไม่เป็นธรรม ขาดประสิทธิภาพที่สั่งสมมาจากการพัฒนาที่ผ่านมาให้ถูกต้องสร้างสรรค์

3) การพัฒนาจะต้องมีลักษณะเป็นองค์รวม มีความต่อเนื่องของการพัฒนาจากล่างสู่บน มีพลังแห่งการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนา

7. การประเมินความพึงพอใจการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่เกิดขึ้นในโครงการบ้านมั่นคงเมื่อเปรียบเทียบกับเมื่อก่อนนี้

(1) การประเมินความพึงพอใจต่อรูปแบบการซ่อมสร้างบ้าน และความมั่นคงในที่ดิน

หลังจากดำเนินโครงการบ้านมั่นคงและสมาชิกเข้าอยู่แล้ว พบว่า สมาชิกส่วนใหญ่มีพึงพอใจต่อรูปแบบการซ่อมสร้างบ้านและที่ดิน ในระดับที่คิดว่าพอใจแล้ว เพียงพอตามสมควรแล้ว เป็นจำนวนมากที่สุด 861 ครั้วเรือน คิดเป็นร้อยละ 74.48 รองลงมามีความพึงพอใจในระดับที่คิดว่ายังเล็กไปสักหน่อย แต่ก็พอใช้ได้ 187 ครั้วเรือน คิดเป็นร้อยละ 16.18 ระดับที่คิดว่าดีกว่าที่คิด เกินกว่าที่คิดว่าจะมีได้ 97 ครั้วเรือน คิดเป็นร้อยละ 8.39 และระดับที่คิดว่าเล็กมากเกินไป ยังไม่พอใจ เนื่องจากอาจอยู่อาศัยมาเป็นระยะเวลานาน จนมีจำนวนในครอบครัวเพิ่มขึ้นหลายคน 20 ครั้วเรือน คิดเป็นร้อยละ 8.39 ตามลำดับ

ประเมินความพึงพอใจต่อรูปแบบการซ่อมสร้างบ้าน / ที่ดิน		จำนวน (N = 1,156 คร.)	ร้อยละ (100.00)
1.	คิดว่าดีกว่าที่คิด เกินกว่าที่คิดว่าจะมีได้	97	8.39
2.	คิดว่าพอใจแล้ว เพียงพอตามสมควรแล้ว	861	74.48

3.	คิดว่ายังเล็กไปสักหน่อย แต่ก็พอใช้ได้	187	16.18
4.	คิดว่าเล็กมากเกินไป ยังไม่พอใจ	20	1.73

(2) การประเมินความพึงพอใจการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่เกิดขึ้นในโครงการบ้านมั่นคง เมื่อเปรียบเทียบกับเมื่อก่อนนี้ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ประเมินความพึงพอใจการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่เกิดขึ้น ในโครงการบ้านมั่นคง เมื่อเปรียบเทียบกับเมื่อก่อนนี้		ดี ที่สุด	ดี	พอใช้	ไม่ค่อย ดี	แย่มาก
1.	โครงการบ้านมั่นคงทำให้ชีวิตความเป็นอยู่ของท่านดีขึ้นหรือไม่	200	802	149	4	1
		17.30	69.38	12.89	0.35	0.09
2.	โครงการบ้านมั่นคงทำให้คนในบ้านหรือในครอบครัวสนิทสนมกันดีขึ้นหรือไม่	157	853	140	5	1
		13.58	73.79	12.11	0.43	0.09
3.	โครงการบ้านมั่นคงทำให้อาชีพการงานดีขึ้นหรือไม่	77	669	396	14	0
		6.66	57.87	34.26	1.21	0.00
4.	โครงการบ้านมั่นคงทำให้ฐานะการเงินในบ้านดีขึ้นหรือไม่	90	603	448	14	1
		7.79	52.16	38.75	1.21	0.09
5.	มีความพอใจในบ้านที่มีอยู่นี้อย่างไร	193	771	185	7	0
		16.70	66.70	16.00	0.61	0.00
6.	โครงการบ้านมั่นคงทำให้คนในชุมชนสามัคคีร่วมมือกันดีขึ้นหรือไม่	109	741	290	14	2
		9.43	64.10	25.09	1.21	0.17
7.	โครงการบ้านมั่นคงทำให้คนช่วยเหลือเกื้อกูล ดูแลกันดีขึ้นหรือไม่	120	756	261	18	1
		10.38	65.40	22.58	1.56	0.09
8.	เด็ก เยาวชนในชุมชนมีสุขภาพและชีวิตที่ดีขึ้นหรือไม่	104	790	249	12	1
		9.00	68.34	21.54	1.04	0.09
9.	คิดว่าการทำงานของกรรมการเป็นที่น่าพอใจหรือไม่	149	777	222	7	1
		12.89	67.21	19.20	0.61	0.09
10.	ความพอใจโดยรวมของท่านในโครงการบ้านมั่นคง	181	818	155	2	0
		15.66	70.76	13.41	0.17	0.00

ภาคผนวก

แบบสอบถามระดับครัวเรือน

แบบสอบถามผลการแก้ไขปัญหาชุมชนแออัดอย่างเป็นระบบทั้งเมือง และ
การประเมินมูลค่าทางเศรษฐกิจและสังคม ของโครงการบ้านมั่นคง ปี 2564

แบบสอบถามนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาเปรียบเทียบผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นหลังจากชุมชนได้รับการสนับสนุนโครงการบ้านมั่นคง จากสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (พอช.) และเพื่อนำผลลัพธ์ที่ได้ประมวลเป็นผลการศึกษาภาพรวมในการแก้ไขปัญหาชุมชนแออัดอย่างเป็นระบบทั้งเมือง และการประเมินมูลค่าทางเศรษฐกิจและคุณค่าทางสังคมจากโครงการบ้านมั่นคงเท่านั้น จะไม่มีการนำข้อมูลส่วนบุคคลไปเปิดเผยต่อที่ใด หากมีข้อสงสัยติดต่อที่ สำนักบ้านมั่นคงและที่ดิน สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (พอช.) โทร. 089-9973117 (กรณีการ)

คำชี้แจง : ให้ผู้ตอบแบบสอบถามทำเครื่องหมายในช่อง ☐ ในข้อตัวเลือกที่ตรงกับครอบครัวของท่านมากที่สุด และกรอกข้อมูลในช่องว่าง ให้ครบถ้วน

แบบสำรวจข้อมูลรายครัวเรือน

1. ข้อมูลการอยู่อาศัยในชุมชน (ที่อยู่อาศัยจริงปัจจุบันในชุมชน)

บ้านเลขที่ ชุมชน เข้าอยู่อาศัย เมื่อ พ.ศ.

☐ เป็นสมาชิกเริ่มแรกของโครงการ

☐ เป็นสมาชิกใหม่ได้รับสิทธิต่อจากเจ้าของคนเดิม

2. ข้อมูลสมาชิกในครอบครัว จำนวน คน (รวมผู้ตอบแบบสอบถาม)

3. ข้อมูลรายได้ รายจ่าย การออมเงิน สวัสดิการ และภาระหนี้สินของครอบครัว

3.1 ก่อนสถานการณ์โควิด-19 ครอบครัวมีรายได้เพียงพอต่อรายจ่ายหรือไม่

☐ เพียงพอ มีเงินเหลือเก็บ

☐ เพียงพอ แต่ไม่มีเงินเหลือเก็บ

☐ ไม่เพียงพอ

3.2 ช่วงสถานการณ์โควิด-19 ครอบครัวมีรายได้เพียงพอต่อรายจ่ายหรือไม่

☐ เพียงพอ มีเงินเหลือเก็บ

☐ เพียงพอ แต่ไม่มีเงินเหลือเก็บ

☐ ไม่เพียงพอ

ผลกระทบที่ครอบครัวท่านได้รับในช่วงสถานการณ์โควิด-19 (ตอบได้หลายข้อ)

☐ ตกงาน ถูกพักงาน หรือปิดกิจการ

☐ รายได้ลดลง

☐ เครียด วิตกกังวล

☐ ในครอบครัวมีผู้ติดเชื้อโควิด-19

อื่นๆ ระบุ

3.3 การผ่อนชำระเงินบ้าน/ที่ดิน โครงการบ้านมั่นคงถือเป็นภาระที่เพิ่มมากขึ้น หรือลดลง

- ☐ ทำให้ภาระค่าใช้จ่ายเพิ่มมากขึ้น ☐ ทำให้ภาระค่าใช้จ่ายลดน้อยลง
- ☐ ภาระค่าใช้จ่ายเท่าเดิม

4. ข้อมูลทรัพย์สิน

(1) สิทธิความมั่นคงการอยู่อาศัยอย่างถูกต้องในที่ดิน

- ก่อนทำบ้านมั่นคง ☐ มี ☐ ไม่มี
- หลังเข้าร่วมบ้านมั่นคง ☐ มี ☐ ไม่มี

(2) สภาพที่อยู่อาศัยและรูปแบบบ้าน

- ก่อนทำบ้านมั่นคง ☐ สภาพไม่แข็งแรง/ทรุดโทรม ☐ อาศัยอยู่ร่วมกันหลายครอบครัว
- ☐ ห้องเช่า/บ้านเช่า ☐ ไม่มีที่อยู่อาศัยเป็นของตนเอง
- ☐ อื่น ๆ โปรดระบุ _____
- หลังเข้าร่วมบ้านมั่นคง ☐ บ้านชั้นเดียว ขนาดบ้าน ตารางเมตร
- ☐ บ้านสองชั้น ขนาดบ้าน ตารางเมตร

(3) การใช้ประโยชน์บ้าน

- ☐ 1) เพื่ออยู่อาศัยอย่างเดียว
- ☐ 2) เพื่อเป็นที่อยู่อาศัยและเป็นร้านค้า/ร้านของชำ/ร้านอาหาร
- ☐ 3) เพื่อเป็นที่อยู่อาศัยและแหล่งผลิตสินค้าไปจำหน่ายที่อื่น (ขายข้าวแกงที่ตลาด)
- ☐ 4) เพื่อเป็นที่อยู่อาศัยและรับงานมาทำที่บ้าน (ตัดเย็บเสื้อผ้าส่งโรงงาน)
- ☐ 5) อื่น ๆ โปรดระบุ _____

(4) ต้นทุนการปรับปรุง/สร้างบ้าน (ตอบได้หลายข้อ)

- ☐ 1) จากการสนับสนุนโครงการบ้านมั่นคง งบอุดหนุนที่อยู่อาศัย พอช. 100%
- ☐ 2) จากครอบครัวสมทบเพิ่ม จำนวน บาท
- ☐ 3) จากหน่วยงานสมทบเพิ่ม จำนวน บาท

(5) ประเมินมูลค่าบ้าน (ตอบทุกข้อ)

- 1) ต้นทุนราคาบ้าน รวมทั้งสิ้น บาท/หลัง
- 2) ประเมินราคาบ้าน ณ ปัจจุบัน หลังละ บาท/หลัง

(6) คิดว่าขนาดบ้าน และที่ดินที่มีอยู่นี้ เพียงพอหรือไม่อย่างไร

- ☐ คิดว่าดีกว่าที่คิด เกินกว่าที่คิดว่าจะมีได้ ☐ คิดว่าพอใจแล้ว เพียงพอตามสมควรแล้ว
- ☐ คิดว่ายังเล็กไปสักหน่อย แต่ก็พอใช้ได้ ☐ คิดว่าเล็กมากเกินไป ยังไม่พอใจ

5. ข้อมูลสถานภาพและการเข้าถึงสิทธิ

(1) ทะเบียนบ้าน	ก่อนทำบ้านมั่นคง	☐ มี	☐ ไม่มี
	หลังเข้าร่วมบ้านมั่นคง	☐ มี	☐ ไม่มี
(2) การมีส่วนร่วมในชุมชน 2.1 การแสดงความคิดเห็น	ก่อนทำบ้านมั่นคง	☐ มี	☐ ไม่มี
	หลังเข้าร่วมบ้านมั่นคง	☐ มี	☐ ไม่มี
(2) การมีส่วนร่วมในชุมชน 2.2 ร่วมทำกิจกรรมของชุมชน	ก่อนทำบ้านมั่นคง	☐ มี	☐ ไม่มี
	หลังเข้าร่วมบ้านมั่นคง	☐ มี	☐ ไม่มี
(2) การมีส่วนร่วมในชุมชน 2.3 เป็นคณะกรรมการชุมชน	ก่อนทำบ้านมั่นคง	☐ เคยเป็น	☐ ไม่เคยเป็น
	หลังเข้าร่วมบ้านมั่นคง	☐ เคยเป็น	☐ ไม่เคยเป็น
(3) การเข้าถึงสิทธิ รักษาพยาบาล	ก่อนทำบ้านมั่นคง	☐ มี	☐ ไม่มี
	หลังเข้าร่วมบ้านมั่นคง	☐ มี	☐ ไม่มี
(4) การเข้าถึงสิทธิการศึกษา	ก่อนทำบ้านมั่นคง	☐ มี	☐ ไม่มี
	หลังเข้าร่วมบ้านมั่นคง	☐ มี	☐ ไม่มี
(5) การเข้าถึงแหล่งเงินกู้ยืม	ก่อนทำบ้านมั่นคง	☐ เข้าถึงง่าย	☐ เข้าถึงยาก
	หลังเข้าร่วมบ้านมั่นคง	☐ เข้าถึงง่ายขึ้น	☐ เข้าถึงยากขึ้น
(6) การเข้าถึงกองทุนชุมชน / สวัสดิการชุมชน	ก่อนทำบ้านมั่นคง	☐ มี	☐ ไม่มี
	หลังเข้าร่วมบ้านมั่นคง	☐ มี	☐ ไม่มี

(7) หลังเข้าร่วมบ้านมั่นคงครอบครัวได้เรียนรู้/พัฒนาศักยภาพตนเองด้านใดบ้าง (ตอบได้หลายข้อ)

- ☐ 1) ความรู้เรื่องงานก่อสร้าง ☐ 2) ความรู้เรื่องการจัดทำบัญชีการเงิน
- ☐ 3) อื่นๆ ระบุ

6. วัดความพอใจต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่เกิดขึ้นในโครงการบ้านมั่นคง เมื่อเปรียบเทียบกับก่อนเข้าร่วมโครงการบ้านมั่นคง โปรดกาเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุดเพียง 1 ช่อง

การเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่เกิดขึ้นในโครงการบ้านมั่นคงเมื่อเปรียบเทียบกับเมื่อก่อนนี้	ความพอใจต่อคุณภาพชีวิต				
	ดีที่สุด (5)	ดี (4)	พอใช้ (3)	ไม่ค่อยดี (2)	แย่มาก (1)
1. คิดว่าบ้านมั่นคงทำให้ชีวิตความเป็นอยู่ของท่านดีขึ้นหรือไม่					
2. บ้านมั่นคงทำให้คนในบ้าน ในครอบครัวสนิทสนมกันดีขึ้นหรือไม่					
3. บ้านมั่นคงทำให้อาชีพการงานดีขึ้นหรือไม่					
4. บ้านมั่นคงทำให้ฐานะการเงินในบ้านดีขึ้นหรือไม่					

การเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่เกิดขึ้นในโครงการบ้านมั่นคงเมื่อเปรียบเทียบกับเมื่อก่อนนี้	ความพอใจต่อคุณภาพชีวิต				
	ดีที่สุด (5)	ดี (4)	พอใช้ (3)	ไม่ค่อยดี (2)	แย่มาก (1)
5. มีความพอใจในบ้านที่มีอยู่หรือไม่					
6. บ้านมั่นคงทำให้คนในชุมชนสามัคคีร่วมใจกันดีขึ้นหรือไม่					
7. บ้านมั่นคงทำให้คนช่วยเหลือเกื้อกูล ดูแลกันดีขึ้นหรือไม่					
8. เด็ก เยาวชนในชุมชนมีสุขภาพและชีวิตที่ดีขึ้นหรือไม่					
9. คิดว่าการทำงานของกรรมการเป็นที่น่าพอใจหรือไม่					
10. ความพอใจโดยรวมของท่านในบ้านมั่นคง					

7. ปัญหา/ข้อติดขัดในชุมชนที่ท่านคิดว่าต้องหาทางแก้ไข ได้แก่

- 1)
- 2)

8. สิ่งที่ท่านอยากจะทำใน 2-3 ปีข้างหน้าเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ของครอบครัวมีอะไรบ้าง

- 1)
- 2)

9. สิ่งที่ท่านอยากจะทำใน 2-3 ปี ข้างหน้า เพื่อพัฒนาความเป็นอยู่ของชุมชนท่านให้ดีขึ้นมีอะไรบ้าง

- 1)
- 2)